

Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji

Gelenčer, Tin

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Virovitica University of Applied Sciences / Veleučilište u Virovitici**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:165:999940>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-13**

Repository / Repozitorij:

[Virovitica University of Applied Sciences Repository - Virovitica University of Applied Sciences Academic Repository](#)

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI
Stručni diplomski studij Menadžment

TIN GELEŃER

OPOREZIVANJE DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U REPUBLICI
HRVATSKOJ I REPUBLICI SLOVENIJI
DIPLOMSKI RAD

VIROVITICA, 2023.

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI
Stručni diplomski studij Menadžment

OPOREZIVANJE DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U REPUBLICI
HRVATSKOJ I REPUBLICI SLOVENIJI
DIPLOMSKI RAD

Predmet: Porezni sustav i oporezivanje poduzeća

Mentor:

dr.sc. Mladena Bedeković, prof.struč.stud.

Student:

Tin Gelenčer

VIROVITICA, 2023.

OBRAZAC 1b

ZADATAK DIPLOMSKOG RADA

Student/ica: TIN GELEŃER **JMBAG:** 0165067092

Imenovani mentor: dr.sc. Mladena Bedeković, prof.struč.stud.

Imenovani komentor: -

Naslov rada:

Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji

Puni tekst zadatka diplomskog rada:

Student će prikupiti i proučiti relevantnu stručnu literaturu iz različitih dostupnih izvora. U prvom dijelu rada student će obraditi teoretske postavke oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji. Nakon toga će u obje promatrane države kroz praktične primjere analizirati aktualne porezne modele oporezivanja porezom na dohodak. Student će također dati usporedni prikaz dvije država vezan uz spomenutu tematiku koristeći brojne izračune. Također će razmatrati proporcionalno oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada i mogućnost primjene u državama koje su predmet rada. Na kraju će student izvesti zaključke.

Datum uručenja zadatka studentu/ici: 31.07.2023.

Rok za predaju gotovog rada: 18.09.2023.

Mentor:

dr.sc. Mladena Bedeković, prof.struč.stud.

Dostaviti:

1. Studentu/ici
2. Povjerenstvu za završni rad - tajniku

**OPOREZIVANJE DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U REPUBLICI
HRVATSKOJ I REPUBLICI SLOVENIJI**

**TAXATION OF INCOME FROM EMPLOYMENT IN THE REPUBLIC OF CROATIA
AND THE REPUBLIC OF SLOVENIA**

***SAŽETAK** – Cilj rada je prikazati na koji način se oporezuje dohodak od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji, pojasniti što sve utječe na određivanje osnovice za obračun poreza, objasniti porezne razrede u dvjema promatranim državama kao i doprinose iz i na plaću. Da bi se pokazalo kako modeli oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada funkcioniraju u praksi, pristupilo se obračunavanju dohotka od nesamostalnog rada kroz razne primjere i na temelju dobivenih rezultata provela se usporedba oporezivanja na primjeru dvije države. Ustanovljeno je kako je hrvatski zakonodavni okvir poreza na dohodak od nesamostalnog rada naklonjeniji poreznim obveznicima u odnosu na slovenski model oporezivanja dohotka. U hrvatskom poreznom sustavu prilikom oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada trenutno postoje dva porezna razreda kod kojih se dohodak oporezuje po stopama od 20% i 30%, dok se u slučaju Republike Slovenije primjenjuje pet poreznih razreda sa stopama od 16% do čak 50% pri čemu porezni obveznici vrlo brzo prelaze u sljedeći porezni razred zbog čega plaćaju više poreza na dohodak te im u konačnici ostaje manje za isplatu. Budući da je u obje države oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada progresivno, kroz rad su istražene mogućnosti primjene proporcionalnog modela oporezivanja te je ustanovljeno kako bi u Republici Sloveniji porezni obveznici imali više koristi od promjene načina oporezivanja nego hrvatski porezni obveznici pri oporezivanju dohotka od nesamostalnog rada.*

***Ključne riječi:** dohodak od nesamostalnog rada, porez na dohodak, obračun plaće, progresivni porez, proporcionalni porez*

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. OPOREZIVANJE DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U REPUBLICI HRVATSKOJ	2
2.1. Porez na dohodak od nesamostalnog rada.....	3
2.2. Primici i izdaci po osnovi nesamostalnog rada	4
2.3. Osobni odbitak.....	5
2.4. Porezne stope poreza na dohodak i stope prireza porezu na dohodak.....	6
2.5. Doprinosi iz plaće i na plaću	8
3. OPOREZIVANJE DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U REPUBLICI SLOVENIJI	9
3.1. Zakonodavni okvir Republike Slovenije kod oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada	13
3.2. Osobni odbitak u Republici Sloveniji.....	14
3.3. Porezne stope primijenjene kod oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Sloveniji	15
3.4. Doprinosi iz plaće i na plaću u Republici Sloveniji	15
4. USPOREDNI PRIKAZ OPOREZIVANJA DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U REPUBLICI HRVATSKOJ I REPUBLICI SLOVENIJI	16
4.1. Obračun plaće u Republici Hrvatskoj.....	16
4.2. Obračun plaće u Republici Sloveniji.....	23
4.3. Osnovne sličnosti i različitosti oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u dvije promatrane države	29
5. PROPORCIONALNO OPOREZIVANJE DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA I NJEGOVA PRIMJENJIVOST U REPUBLICI HRVATSKOJ I REPUBLICI SLOVENIJI	34
5.1. Prednosti i nedostaci proporcionalnog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada	35
5.2. Primjeri proporcionalnog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u praksi.....	37
5.3. Primjenjivost proporcionalnog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji.....	38
6. ZAKLJUČAK.....	39

7. POPIS LITERATURE	41
8. POPIS ILUSTRACIJA.....	44

1. UVOD

Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada važan je dio cjelokupnog poreznog sustava jer određuje na koji način će se iz poreznog kuta gledanja pristupiti ostvarenim dohocima od rada, ali i samim poreznim obveznicima čiji raspoloživi dohodak u konačnici djelomično ovisi o tome na koji način se oporezuje. Kvalitetan porezni sustav i kvalitetno oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada koje je postavljeno tako da potiče ekonomsku aktivnost jedan je od važnih preduvjeta za uspješno tržište rada i državnu ekonomiju u cjelini.

U radu su prikazani modeli oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj i u Republici Sloveniji te je provedena međusobna usporedba oporezivanja. Budući da navedene države imaju kulturološku, ekonomsku i povijesnu povezanost, idealne su za međusobnu usporedbu. Iako između dvije države postoje sličnosti kada je riječ o oporezivanju dohotka od nesamostalnog rada, postoje i različitosti koje imaju utjecaj na ono što je za poreznog obveznika najbitnije, a to je iznos neto plaće te ukupni troškovi prilikom isplate plaće. Također, ne smije se izostaviti činjenica da prihodi od oporezivanja dohotka imaju svoj udio u ukupnim prihodima državnog proračuna u obje države zbog čega država mora posebno paziti prilikom izrade zakonodavnog okvira kojim se ono uređuje. U navedenim državama koristi se progresivno oporezivanje dohotka, tj. postoji više poreznih razreda pa tako oni s višim prihodima plaćaju porez po višim stopama od onih s nižim prihodima zbog čega postoji potreba da se istraži alternativa postojećem modelu, a to je proporcionalno oporezivanje dohotka pri čemu postoji samo jedna porezna stopa čime više novca ostaje na raspolaganju poreznim obveznicima.

Sukladno temi diplomskog rada, predstavljene su teoretske postavke oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u obje promatrane države nakon čega su kroz praktične primjere analizirani aktualni porezni modeli. Nakon uvoda, slijedi drugo poglavlje rada koje se odnosi na način na koji se dohodak od nesamostalnog rada oporezuje u Republici Hrvatskoj. Treće poglavlje orijentirano je na oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada u Republici Sloveniji nakon čega je kroz četvrto poglavlje predstavljen usporedni prikaz dvije države vezan uz spomenutu tematiku koristeći brojne izračune. U predzadnjem, petom poglavlju razmatra se proporcionalno oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada i mogućnost primjene u državama koje su uzete kao primjeri. U zaključku su ukratko prikazani ključni elementi rada i analiza rezultata dobivenih prilikom obrađivanja zadane teme.

2. OPOREZIVANJE DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Republici Hrvatskoj kao i u svakoj drugoj zemlji na svijetu postoje razni oblici poreza. To su davanja za koja pojedinci, fizičke osobe, ali i pravne osobe imaju obvezu plaćanja državi te jedinicama lokalne i regionalne samouprave, a da pritom ne ostvaruju direktnu protunaknadu. Sukladno tome postoji osnovna podjela poreznog sustava na državne, županijske, gradske ili općinske te zajedničke poreze.¹ Na prihodima od poreza se temelje i državni proračuni koji u velikoj mjeri ovise o iznosu prikupljenih poreznih prihoda. Za razliku od većine drugih prihoda koje država ostvaruje, porezi su specifični po tome što se prikupljaju prisilno, sukladno zakonima i propisima koje država nameće. Primarna svrha oporezivanja je to da se s prikupljenim novcem financijski pomaže u ispunjavanju javnih potreba, od osnovnih funkcija kao što su vojska, policija, zdravstvo, obrazovanje i sl. do izgradnje infrastrukture, raznih državnih pomoći i provođenja ekonomskih, socijalnih i drugih politika za koje se zakonodavna vlast odlučila (Hrvatska enciklopedija, 2021).

Poreze se u osnovnoj podjeli može odrediti kao izravne ili neizravne. Neizravnim porezima smatraju se oni porezi kod koji trošak ne snosi onaj koji ih uplaćuje već ga u cijelosti prebacuje na drugi subjekt. Primjerice, poduzeća u sustavu poreza na dodanu vrijednost u cijenu proizvoda i usluga uračunavaju isti te ga plaća krajnji kupac, a poduzeća samo prosljeđuju u državni proračun. Suprotno od toga, izravni porezi su oni kod kojih uplatitelj poreza ujedno snosi i njihov trošak. Možda najbolji primjeri su porez na dobit u slučaju pravnih osoba ili porez na dohodak u slučaju ostvarivanja dohotka od nesamostalnog rada fizičkih osoba. Porez na dohodak je porez preko kojeg država oporezuje dohodak kojeg fizičke osobe ostvare. On je jedan od najznačajnijih instrumenata uz pomoć kojih se provodi fiskalna politika jer predstavlja izuzetnu važnost za ostvarivanje prihoda državnog, ali i proračuna lokalne i regionalne samouprave budući da se radi o zajedničkom porezu. Uz pomoć prikupljenih sredstava mogu se provoditi zacrtane politike i na taj način indirektno vratiti novac građanima koji su novac uplaćivali, ali i onima koji ga nisu uplaćivali (Jelčić, 2001).

¹ https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naslovna_tablica_psrh.aspx (07.05.2023.)

2.1. Porez na dohodak od nesamostalnog rada

Porez na dohodak je kao što je rečeno zajednički porez čija je primarna svrha ostvarivanje prihoda proračuna općina, gradova i županija i ispunjenje javnih potreba. Osim poreza na dohodak, bitno je za napomenuti da uz njega postoji i još jedna obveza koja je direktno povezana, a to je plaćanje prireza porezu na dohodak. Njegovu stopu sukladno vlastitoj odluci određuju jedinice lokalne samouprave i prirez predstavlja prihod isključivo te jedinice. Obveznik prireza je fizička osoba koja ima ili prebivalište ili uobičajeno boravište unutar jedinice lokalne samouprave ukoliko u njoj postoji obveza plaćanja prireza (Šimović i sur., 2010). Predložene su promjene što se tiče prireza pa tako u novom zakonskom okviru prirez od 01.01.2024. više ne bi postojao, međutim svaka jedinica lokalne samouprave mogla bi odrediti dvije stope poreza na dohodak (nižu i višu) sukladno veličini jedinice te bi taj prihod u potpunosti bio njihov prihod.²

Obveznik plaćanja poreza na dohodak je fizička osoba koja ostvaruje neku vrstu dohotka. U slučaju da više fizičkih osoba primjerice kroz zajedničke obrte, iznajmljivanje i slično ostvaruje dohodak, tada svaka od tih osoba odvojeno, sukladno udjelu u ostvarenom dohotku postaje obveznik njegovog plaćanja. Nadalje, poreznim obveznikom smatra se i osoba koja je naslijedila imovinu, ali i porezne obveze od neke druge fizičke osobe nakon svoje smrti. Porez na dohodak kojeg nasljednik mora platiti utvrđen je prema istom izvoru dohotka koji je prethodno utvrđen kod ostavitelja (čl. 2. Zakona o porezu na dohodak, NN 151/22).

Porez i prirez na dohodak izračunavaju se na sljedeći način prema Javorović (2015):

$$\begin{aligned} & \text{PRIMICI} \\ - & \text{ IZDACI } \\ = & \text{ **DOHODAK** } \\ - & \text{ OSOBNI ODBITAK } \\ = & \text{ **POREZNA OSNOVICA** } \\ x & \text{ POREZNE STOPE } \\ = & \text{ **POREZ NA DOHODAK** } \\ x & \text{ STOPA PRIREZA } \\ = & \text{ **PRIREZ POREZU NA DOHODAK** } \end{aligned}$$

² <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2023/Svibanj/220%20sjednica%20VRH/Izmjene%20poreznih%20propisa.pdf> (10.05.2023.)

Dohotkom se smatra razlika ostvarenih primitka poreznog obveznika i izdataka poreznog obveznika u određenom poreznom razdoblju (čl. 20. Zakona o porezu na dohodak, NN 151/22). Kako bi se došlo do iznosa porezne osnovice, dohodak se umanjuje za osobni odbitak, odnosno dio dohotka koji nije oporeziv kao i za porezni gubitak nakon čega se dobiveni rezultat koristi za obračun poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak (Javorović, 2015). Porez na dohodak utvrđuje se u razdoblju od jedne kalendarske godine, a iznimno i kraće u slučaju rođenja ili smrti poreznog obveznika kao i u primjeru kada osoba prelazi iz statusa rezidenta u status nerezidenta i obratno (Šimović i sur., 2010).

2.2. Primici i izdaci po osnovi nesamostalnog rada

Pod primicima se smatraju sve ekonomske koristi, prvenstveno u formi novca, ali i u formi stvari, prava, dobara te usluga koje je fizička osoba u poreznom razdoblju zaprimila. Smatra se da je novčani primitak imao trenutak nastanka onda kada je naplaćen, a ne kada je izvršena činidba koja je bila temelj ostvarivanja primitka (Bakran i sur., 2018). Postoji temeljna podjela na tri tipa primitaka, a to su primici koji se sukladno Zakonu o porezu na dohodak (NN 151/22):

- ne smatraju dohotkom (primjerice izravne uplate premije osiguranja za dopun djela doživotne mirovine, zatim obiteljske mirovine i invalidnine koje djeca ostvaruju nakon smrti roditelja sukladno zakonima o pravima hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i njihovih članova obitelji, državne nagrade, darovanja od strane fizičkih ili pravnih osoba u slučaju zdravstvene potrebe, zatim razne socijalne potpore, doplatka za djecu i sl.)
- ne oporezuju porezom na dohodak (primjerice naknada plaće zbog privremene spriječenosti za rad, a čiji teret preuzima Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, nagrade učenicima i studentima, primici koje radnici i fizičke osobe primaju od poslodavaca do visine propisanih iznosa, primici po osnovi službenih putovanja, stipendije za učenike i studente, novčane naknade za trajanja perioda nezaposlenosti i sl.)
- oporezuju porezom na dohodak (primjerice dohodak od nesamostalnog rada, zatim od samostalne djelatnosti, imovine te kapitala).

S druge strane, suprotno primicima postoje izdaci koji su u naravi odljevi novca koji su bili izvršeni u svrhu ostvarivanja primitka. Zakon o porezu na dohodak propisuje točno što je porezno dopustivo, a što ne te koji uvjeti moraju biti ispunjeni da bi on bili priznati u određenom iznosu.

Smatra se da je trenutak nastanka izdataka onda kada se dogodio odljev novca ili dobara koja imaju novčanu vrijednost (Bakran i sur., 2018).

2.3. Osobni odbitak

Osobni odbitak može se definirati kao dio dohotka poreznog obveznika koji nije oporeziv.³ U Tablici 1. prikazani su osobni odbitak, koeficijent koji se množi sa osobnim odbitkom kao i mjesečna svota koju porezni obveznik može iskoristiti prilikom umanjenja svoje porezne osnovice. Prema predloženim promjenama, od 2024.g. osnovnica osobnog odbitka prestala bi postojati te bi se koeficijenti množili s osnovnim osobnim odbitkom što je poboljšanje za porezne obveznike.⁴

Tablica 1. Vrste, koeficijenti i mjesečne svote osobnog odbitka

OSOBNI ODBITAK	KOEFICIJENT	MJESEČNA SVOTA
OSNOVICA OSOBNOG ODBITKA		331,81 €
Osnovni osobni odbitak	1,6	530,90 €
Članovi uže obitelji koje porezni obveznik uzdržava	0,7	232,27 €
Prvo dijete	0,7	232,27 €
Drugo dijete	1,0	331,81 €
Treće dijete	1,4	464,53 €
Četvrto dijete	1,9	630,44 €
Peto dijete	2,5	839,53 €
Šesto dijete	3,2	1.061,79 €
Sedmo dijete	4,0	1.327,24 €
Osmo dijete	4,9	1.625,87 €
Deveto dijete	5,9	1.957,68 €
Svako iduće dijete	Uvećanje koeficijenta za 1,1	
Odbitak u slučaju invalidnosti poreznog obveznika, djeteta ili uzdržavanog člana koji je dio uže obitelji	0,4	132,72 €
Odbitak u slučaju 100%-ne invalidnosti. U slučaju korištenja ovog osobnog odbitka nije moguće koristiti prethodni osobni odbitak.	1,5	497,72 €

Izvor: prilagođeno prema Porezna uprava, https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx (10.05.2023.)

³ <https://www.rif.hr/clanakfull-21553/> (10.05.2023.)

⁴ <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2023/Svibanj/220%20sjednica%20VRH/Izmjene%20poreznih%20propisa.pdf> (10.05.2023.)

Svaki porezni obveznik u Republici Hrvatskoj ima početni neoporezivi dio dohotka, neovisno kolika su mu primanja na mjesečnoj ili godišnjoj razini te on mjesečno iznosi 530,90 €. Na godišnjoj razini radi se o iznosu od 6.370,90 €. Osnovni osobni odbitak je polazište od kojeg porezni obveznik kreće, a ovisno o ispunjavanju određenih uvjeta može se povećati. Proces izračuna dodatnog osobnog odbitka izgleda tako da se propisanu osnovicu osobnog odbitka koja iznosi 331,81 € pomnoži s izračunatim koeficijentom.

Najjednostavnije je proces izračuna osobnog odbitka prikazati praktičnim primjerom: ukoliko porezni obveznik ima jednu osobu koji uzdržava te dvoje djece, njegov osobni odbitak bio bi: $530,90 \text{ €} + 331,81 \text{ €} * (0,7 + 0,7 + 1,0) = 1.327,24 \text{ €}$. Na početku izračuna postavljen je osnovni osobni odbitak od 530,90 € na što je dodan umnožak osnovice osobnog odbitka od 331,81 € i koeficijenata osobnog odbitka, a koje čini koeficijent za uzdržavanog člana od 0,7 na što su dodani koeficijenti za prvo dijete od 0,7 i drugo dijete od 1,0. Dakle, porezni obveznik imao bi 1.327,24 € osobnog odbitka svaki mjesec.

Mlade osobe koje su u radnom odnosu te ostvaruju dohodak od nesamostalnog rada imaju nešto drugačiju situaciju kod oporezivanja, odnosno neoporezivanja dohotka. Dok u pojedinim zemljama kao što je Republika Slovenija mladi ostvaruju dodatni osobni odbitak, u Republici Hrvatskoj su osobe do 25. godine života u potpunosti oslobođene plaćanja poreza na dohodak, a oni između 26 i 30 godina života plaćaju porez na dohodak umanjen za 50%. Prilikom obračuna i isplate plaća, ti porezni obveznici plaćaju predujam poreza na dohodak, a Porezna uprava u posebnom postupku utvrđuje oslobođenje ili umanjenje porezne obveze nakon čega se sredstva isplaćuju poreznom obvezniku (Lončar, 2020).

2.4. Porezne stope poreza na dohodak i stope prireza porezu na dohodak

Svi porezni obveznici u Republici Hrvatskoj za novčanu naknadu koju ostvare, a koja prelazi neoporezivi dio dohotka, dužni su platiti porez na taj isti dohodak i u određenim situacijama, ovisno o odluci lokalne samouprave prirezu porezu na dohodak. Kako oporezivi dohodak raste, tako i iznos pripadajućeg poreza i prireza raste. Ovakav sustav poreza na dohodak naziva se progresivnim oporezivanjem. Uvjet za progresivnost je da se omjer poreza da dohodak i dohotka povećava kako se dohodak povećava. Ovakav sustav države koriste kada žele povećati socijalnu jednakost i postići pravedniju preraspodjelu dohotka (Urban, 2006). Navedeni način oporezivanja dohotka

primjenjuje se kod oporezivanja godišnjeg dohotka, a obuhvaća dohotke od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti kao i drugi dohodak. Kod godišnjeg dohotka porezni obveznici plaćaju predumove poreza na dohodak koji na kraju obračunskog razdoblja ne moraju odgovarati krajnjoj poreznoj obvezi. Svi primici koji se smatraju godišnjim dohotkom oporezuju se tako da se promatraju kao jedan, ukupni dohodak na kojeg se primjenjuju zadane stope poreza. S druge strane postoje i dohotci koji ne ulaze u taj izračun već se gledaju zasebno. Oni se nazivaju konačnim dohocima te se kod njih smatra da su predumovi plaćenog poreza ujedno i konačni iznosi poreza na dohodak. Neki od primjera takvih dohodaka su dohotci od imovine, kapitala, osiguranja, samostalne djelatnosti kod koje je oporezivanje paušalno te pojedini oblici drugog dohotka koji se sukladno zakonskim odredbama smatraju konačnim. Navedeni oblici dohotka ne ovise jedni o drugima te se ne računavaju u godišnji dohodak. Kod konačnog dohotka porezni obveznici ne mogu koristiti osobne odbitke, već plaćaju porez na sav dohodak koji ostvare po toj osnovi (Bakran i sur., 2018). Tako se primjerice može dogoditi zanimljiva situacija u kojoj porezni obveznik uopće nije zaposlen te ne ostvaruje dohodak od nesamostalnog rada, ali zato ostvaruje dohodak od kapitala pri čemu niti jedan cent njegovog dohotka ne može proći bez da ga se ne oporezuje.

Tablica 2. sadrži podatke o mjesečnoj i godišnjoj poreznoj osnovici te o pripadajućoj visini poreznih stopa u Republici Hrvatskoj pri čemu se iste odnose na godišnji dohodak. Vidljivo je da u Republici Hrvatskoj postoje dvije porezne stope kojima se oporezuje dohodak, i to od 20% i 30%. Može se primijetiti kako velika većina dohodaka u Republici Hrvatskoj koji se oporezuju ulaze u prvi porezni razred te se oporezuju s nižom poreznom stopom dok je viša porezna stopa rezervirana za višestruko iznadprosječne dohotke što dokazuju i podaci koji govore da je bruto plaća u Republici Hrvatskoj isplaćena u siječnju 2023. godine prema podacima Državnog zavoda za statistiku iznosila 1.499,00 eura, odnosno 1.094,00 eura u neto iznosu⁵ iz čega je razvidno da vrlo mali broj poreznih obveznika ulazi u drugih porezni razred.

Tablica 2. Mjesečne i godišnje porezne osnovice te stope poreza na dohodak

Mjesečna porezna osnovica	Godišnja porezna osnovica	Stopa poreza
Do 3.981,69 € (30.000,00 kn)	Do 47.780,28 € (360.000 kn)	20%
Iznad 3.981,69 € (30.000,00 kn)	Iznad 47.780,28 € (360.000 kn)	30%

Izvor: prilagođeno prema RRiF, <https://www.rrif.hr/clanakfull-21554/> (07.05.2023.)

⁵ <https://dzs.gov.hr/vijesti/prosjecna-mjesečna-neto-plaća-za-siječanj-2023-iznosila-je-1-094-eura/1486> (10.05.2023.)

Bitno je za naglasiti kako u slučaju kada porezni obveznik ima takvu godišnju poreznu osnovicu da se ona oporezuje u više poreznih razreda, prvo do praga za ulazak u sljedeći porezni razred plaća porez po jednoj stopi dok se na preostalu razliku obračunava porez po sljedećoj stopi (Šimović, 2010). U praksi to znači da će porezni obveznik na prvih 47.780,28 € porezne osnovice platiti 20% poreza na dohodak, a na sve iznad toga 30%.⁶

2.5. Doprinosi iz plaće i na plaću

Prilikom ostvarivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj obvezno je plaćanje doprinosa. Nekoliko je temeljnih doprinosa, odnosno osiguranja. Prije svega temeljem Zakona o doprinosima (NN 106/18) to je obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti čija je stopa 20% ukoliko je porezni obveznik osiguranik samo u „prvom stupu“, odnosno ostvaruje mirovinsko osiguranje isključivo na temelju generacijske solidarnosti ili 15% što je slučaj kod velike većine poreznih obveznika, odnosno kod onih koji su osiguranici i u „drugom stupu“, tj. osiguranici su i temeljem individualne kapitalizirane štednje. Doprinos za mirovinsko osiguranje predstavlja doprinos čiji trošak snosi radnik, dakle riječ je o doprinosu iz plaće. Nadalje, spomenutim Zakonom definiran je i doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje čija je stopa 16,5% i obvezni su ga plaćati porezni obveznici koji ostvaruju dohodak od nesamostalnog rada. Ovaj doprinos obračunava se na plaću i on je trošak poslodavca. Dakle, sustav doprinosa poprilično je jednostavan budući da postoje svega dva osnovna tipa doprinosa, a to su doprinosi za obvezno mirovinsko osiguranje i doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje.

Osnovica na koju se obračunavaju doprinosi je bruto plaća koju poslodavac u pojedinom mjesecu isplaćuje radniku, kao i ostali primici koji su s poreznog aspekta promatrani kao i plaća poput bonusa, oporezivih potpora i naknada, otpremnina i sličnog (Bakran i sur., 2018).

Iako za veliku većinu poslodavaca postoji obveza plaćanja doprinosa za svoje radnike, pojedini obveznici su izuzeti ili im je obveza umanjena. Tako su poslodavci koji zaposle osobu mlađu od 30 godina života i kojoj je to prvo zaposlenje na neodređeno vrijeme oslobođeni plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje na 12 mjeseci u slučaju da se porezni obveznik prvi put zaposlio. Takvu pogodnost može koristiti najviše 5 godina od trenutka kada je zasnovan radni odnos u slučaju da se radi o mladoj osobi i to do njegove 30. godine života (Šimović i sur., 2010).

⁶ https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/MjesecnePorezneOsnoviceIStopeDohodak.aspx (10.05.2023.)

3. OPOREZIVANJE DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U REPUBLICI SLOVENIJI

Republika Slovenija ima brojne sličnosti s Republikom Hrvatskom, a i različitosti zbog čega je odabrana za usporedbu. Zbog geografske blizine, povezanosti u bivšoj državi, prelaska iz socijalizma u kapitalizam 1991. godine⁷ kada su obje države proglasile neovisnost te podjednake veličine nacionalne ekonomije zasigurno čini bolju osnovu za usporedbu od drugih država Europske Unije s kojima Republika Hrvatska nema toliko sličnosti i podudaranja u raznim aspektima.

Republika Slovenija pristupila je Europskoj Uniji 2004. godine u sklopu prvog dijela petog proširenja. Dio tog proširenja bilo je još nekoliko država, a to su Litva, Latvija, Estonija, Mađarska, Malta i Cipar. Tri godine kasnije u sklopu drugog dijela navedenog proširenja Europskoj Uniji pristupile su Bugarska i Rumunjska. Promatrajući povijest Europske Unije, ovo proširenje bilo je brojčano najveće ukoliko se promatra broj stanovnika koji je porastao tada na gotovo 500 milijuna, kao i površina čime se Europska Unija proširila do krajnjeg istoka kontinenta, do Crnog mora (Musladin, 2012). Republici Hrvatskoj trebalo je nešto duže da se prilagodi svim zahtjevima koje je Europska Unija nametala te je do pristupanja došlo 2013. godine, a od 2023. godine Republika Hrvatska dio je europodručja te koristi istu valutu kao i brojne druge zemlje članice, uključujući i Republiku Sloveniju.⁸

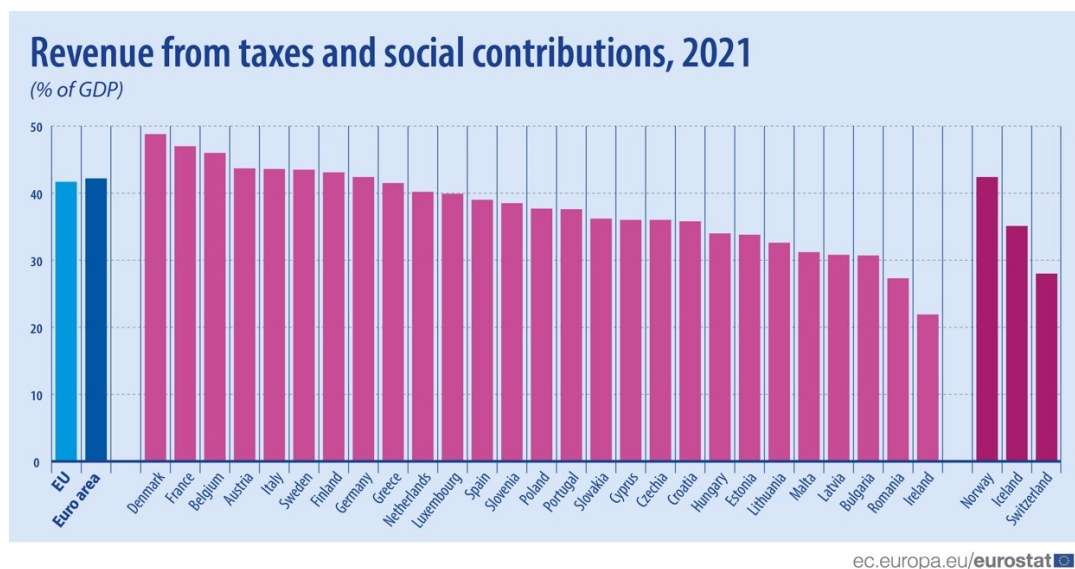
Kada je riječ o poreznom opterećenju, na Slici 1. može se primijetiti da je udio prihoda države u BDP-u koji dolaze od poreza i doprinosa u Republici Sloveniji veći nego u Republici Hrvatskoj, ali i dalje ispod prosjeka Europske Unije. Na navedenoj slici vidljivo je da se najrazvijenije zapadne zemlje nalaze pri vrhu zbog čega se može pretpostaviti da u tim državama postoji ekonomija koja je dovoljno snažna i razvijena da podnese višu razinu oporezivanja od manjih država čije se ekonomije po gotovo svim parametrima nalaze ispod prosjeka, uključujući i ovaj (primjerice Rumunjska, Bugarska, Litva, Estonija, Mađarska i Hrvatska) uz izuzetak Irske koja ima najmanji udio prihoda od poreza i doprinosa u BDP-u, ali zbog specifičnih razloga i to primarno zbog

⁷ <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=29463> (17.05.2023.)

⁸ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/croatia_hr (17.05.2023.)

privlačenja najvećih svjetskih kompanija i najbogatijih pojedinaca kako bi potaknuli razvoj države i učinili ju konkurentnom najvećim svjetskim ekonomskim silama.⁹

Slika 1. Prihodi država članica EU od poreza i doprinosa

Izvor: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/6/6b/Taxation_V4_Taxation_Vis_02_1200x630.jpg (17.05.2023.)

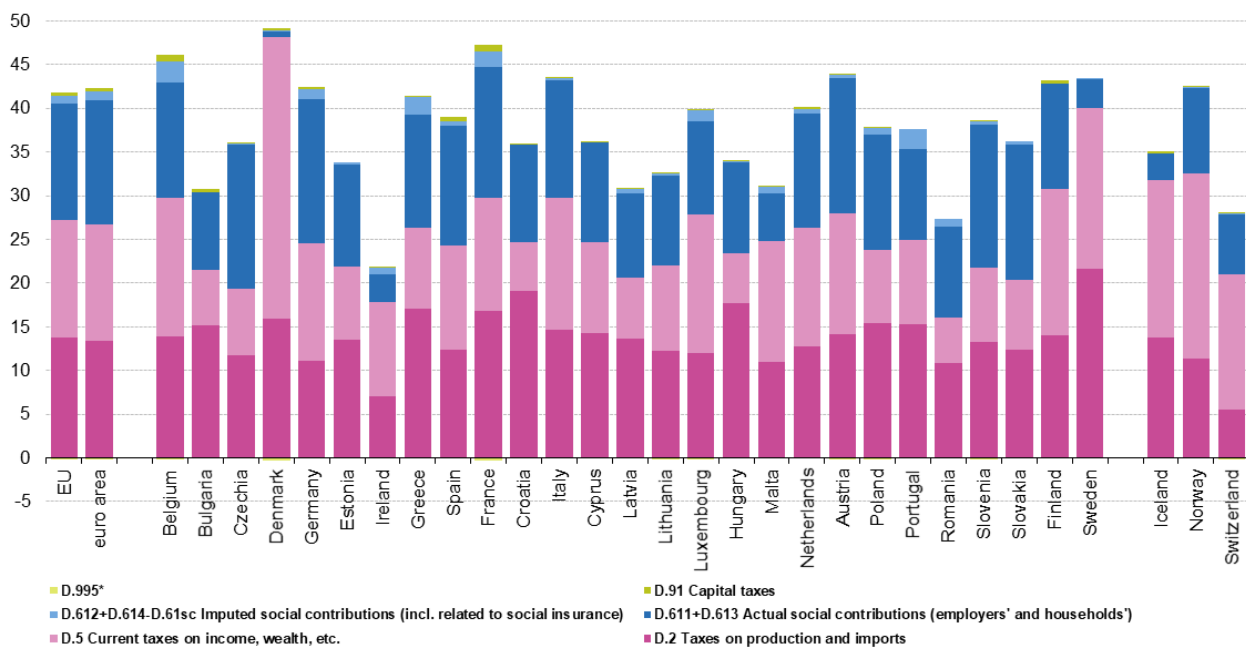
Eurostat navodi da je tijekom 2021. samo u četiri zemlje Europske Unije došlo do smanjenja udjela poreza u BDP-u te valja istaknuti da je Republika Hrvatska bila jedna od njih pri čemu je udio poreza smanjen za 1%, dok je u svim ostalim zemljama porastao. U Republici Sloveniji udio poreza u BDP-u povećao se za približno 0,7%.¹⁰ Zbog postojanja razlike i većeg opterećenja koje postoji u susjednoj državi potrebno je ustanoviti je li taj udio veći zbog načina na koji se oporezuje dohodak, a Slika 2. prikazuje upravo to. Vidljivo je da u Republici Sloveniji najveći udio u ukupnim poreznim prihodima čine doprinosi, podjednako kao i porezi na proizvodnju i uvoz (PDV i carine) te manjim dijelom porez na dohodak koji je upola manji od prihoda od doprinosa. U Republici Hrvatskoj najveći dio čine prihodi od poreza na proizvodnju i uvoz (PDV i carine), potom slijede doprinosi, a na zadnjem mjestu se nalazi porez na dohodak te se može primijetiti da je udio poreza na dohodak u ukupnim poreznim prihodima jedan od najmanjih u Europskoj Uniji.

⁹ <https://www.investopedia.com/ask/answers/060316/why-ireland-sometimes-referred-tax-haven.asp> (17.05.2023.)

¹⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tax_revenue_statistics#General_overview (17.05.2023.)

Slika 2. Analitički prikaz poreznog opterećenja u zemljama članicama EU

Breakdown of tax revenue by country and by main tax categories in 2021 (% of GDP)

* The negative amounts represent capital transfers to the relevant sectors, relating to taxes and social contributions assessed but unlikely to be collected (D.995).
Source: Eurostat (gov_10a_taxag)

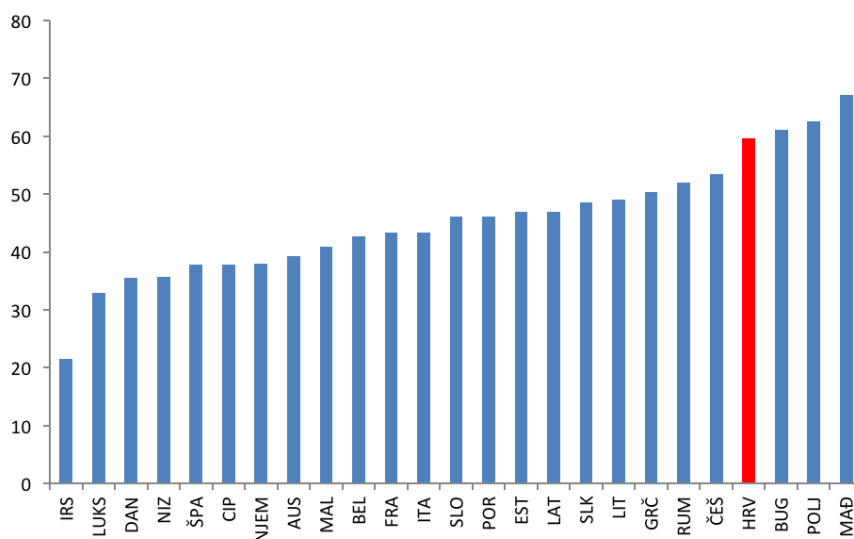
eurostat

Izvor: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/1/10/Breakdown_of_tax_revenue_by_country_and_by_main_tax_categories_in_2021_%28%25_of_GDP%29.png (17.05.2023.)

Kao što je ranije spomenuto, što je neka zemlja razvijenija to je i udio poreza u prihodima veći jer je i javna potrošnja veća. Kako navode Bićanić i Deskar-Škrbić (2018), ta pojava opisuje se uz pomoć Wagnerovog zakona. On govori da kako se u nekoj zemlji događa društveni i ekonomski rast i razvoj, tako se povećavaju aktivnosti koje provodi država sa svrhom osiguravanja što više razine blagostanja, a koje se provode kroz povećanje rashoda države. Sve to ima smisla ukoliko zaista viši udio poreza u BDP-u i veću javnu potrošnju prati i stupanj do kojeg se pojedina država razvila. Na Slici 3. vidljiv je korigirani udio prihoda od poreza i doprinosa u BDP-u u Europskoj Uniji pri čemu se zamjećuju određene anomalije i to u prvom redu kod zemalja koje nisu razvijene kao većina zapadnih država. Tako primjerice Hrvatska, Bugarska, Poljska i Mađarska neslavno predvode Europsku Uniju, dok druge države kao što su Irska, Luksemburg, Danska i Nizozemska zapravo prikupljaju daleko manje poreza i doprinosa od prve četiri države

gleda li se i stupanj razvijenosti. Zbog toga je rast u manje razvijenim državama ograničen i teže ga je ostvariti jer je stvarno porezno opterećenje daleko veće. Republika Slovenija u ovom slučaju našla se u zlatnoj sredini iz čega se može zaključiti da je njihov porezni sustav više orijentiran rastu i razvoju ekonomije nego što je to slučaj u Republici Hrvatskoj.

Slika 3. Udio poreza i doprinosa u BDP-u zemalja EU korigiran za stupanj razvoja

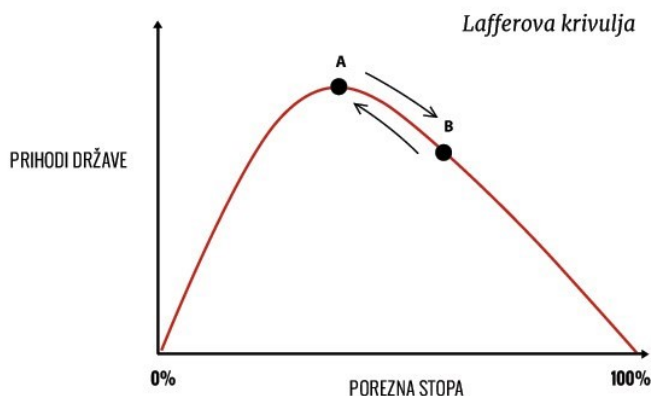
Izvor: Arhivanalitika, <https://arhivanalitika.hr/blog/stvarno-porezno-opterecenje-u-hrvatskoj-medu-najvecima-u-eu/> (17.05.2023.)

Gledajući BDP, u 2022. u Republici Hrvatskoj iznosio je 14.540 eura, u Republici Sloveniji 22.450 eura, dok je u posljednjoj Irskoj koja ima najmanji udio poreza i doprinosa u BDP-u ukoliko ga se korigira za stupanj razvoja iznosio 77.490 eura.¹¹ Ovakav rezultat potvrđuje tezu da niže porezno opterećenje dugoročno donosi veću razinu uspješnosti ekonomije mjereno BDP-om, bolje mogućnosti rasta i razvoja te povećanja prihoda državnog proračuna čiji rast ne ugrožava rast ekonomije. Na tom tragu nastala je Lafferova krivulja koja pokazuje kako se kreću prihodi države u odnosu na visinu porezne stope. Na Slici 4. objašnjen je princip pri kojemu kako porezna stopa raste tako rastu i prihodi države, međutim sve do jedne točke koja je u ovom slučaju označena slovom A. Nakon te točke daljnje povećanje poreznih stopa neće za rezultat imati povećanje državnih prihoda, već upravo suprotno. Budući da će sve više pojedinaca i poduzeća biti

¹¹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table?lang=en (17.05.2023.)

odgovoreno od preuzimanja rizika i bavljenja ekonomskom aktivnošću, tako će porezna baza biti manja jer će se gospodarstvo početi smanjivati (Vogel, 2012).

Slika 4. Prikaz Lafferove krivulje

Izvor: Bizzportal, <https://hr.bizzportal.ru/koja-je-lafferova-krivulja/> (17.05.2023.)

Iako je Republika Slovenija ukupno gledano u korigiranom izračunu udjela poreza i doprinosa u BDP-u bolja od Republike Hrvatske, vidljivo je da je veći naglasak stavljen na oporezivanje pojedinaca i njihovih dohodaka nego na oporezivanje poduzeća, dok je u Republici Hrvatskoj situacija obratna. Zbog toga je valjalo istražiti na koji način funkcionira oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada u Republici Sloveniji uz predstavljanje svih elemenata navedenog poreznog sustava.

3.1. Zakonodavni okvir Republike Slovenije kod oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada

Slično kao i u Republici Hrvatskoj, dohodak od nesamostalnog rada u Republici Sloveniji i način njegovog oporezivanja definirani su u Zakonu o dohotku. U njemu su određene stope poreza na dohodak, osobni odbici te olakšice, pritom uzevši u obzir različite aspekte ostvarenog prihoda. Glavni cilj Zakona o dohotku u Republici Sloveniji je pravedno raspodijeliti porezni teret između radnika i osigurati stabilne prihode državnog proračuna. Nadalje, njegovi ostali ciljevi su poticanje gospodarskog rasta i razvoja, poticanje zapošljavanja i osiguravanje socijalne sigurnosti za sve građane (Zakon o dohodnini, ULRS, 13/11). Zakon razlikuje nekoliko vrsta dohodaka, a to su

dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od poslovne aktivnosti, dohodak od poljoprivrede, dohodak od iznajmljivanja, dohodak od kapitala te ostali dohoci.¹²

3.2. Osobni odbitak u Republici Sloveniji

U Republici Sloveniji slično kao i u Republici Hrvatskoj postoji osobni odbitak koji se može iskoristiti za smanjenje porezne osnovice, međutim nešto je kompliciraniji. Svaka osoba ima pravo na osnovni osobni odbitak za svaku kalendarsku godinu, ali on ovisi o dohotku koji se ostvari. Tako fizičke osobe koje ostvare dohodak između 0 € i 16.000,00 € imaju godišnji osobni odbitak koji se računa po sljedećoj formuli: 5.500,00 € + (18.761,40 – 1,17259 x ukupni dohodak), dok oni s dohotkom većim od 16.000,00€ imaju fiksni osobni odbitak od 5.000,00 €. Postoje i osobni odbici koji se odnose na osobe koje spadaju u posebne kategorije pa tako primjerice 100%-ni invalidi imaju osobni odbitak od 18.188,61 €, kod studenata iznosi dodatnih 3.500,00 €, a kod mladih do 29. godine života dodatnih 1.300,00 €. ¹³ U Tablici 3. prikazani su posebni osobni odbici za djecu, odnosno uzdržavane članove koji se dodaju na osnovni osobni odbitak.

Tablica 3. Posebni osobni odbici za uzdržavane članove

Uzdržavani član/dijete	Godišnji osobni odbitak
Jedno dijete ili uzdržavani član	2.698,00 €
Dijete kojemu je potrebna posebna skrb	9.777,00 €
Drugo dijete	2.933,00 €
Treće dijete	4.892,00 €
Četvrto dijete	6.851,00 €
Peto dijete	8.810,00 €
Svako iduće dijete povrh odbitka za prethodno dijete	1.959,00 €

Izvor: prilagođeno prema Finančna uprava,

https://www.fu.gov.si/davki_in_druga_dajatve/podrocja/dohodnina/dohodnina_dohodek_iz_dejavnosti/#c1

117 (19.05.2023.)

¹² <https://taxsummaries.pwc.com/slovenia/individual/income-determination> (19.05.2023.)

¹³ <https://taxsummaries.pwc.com/Slovenia/individual/deductions> (19.05.2023.)

3.3. Porezne stope primijenjene kod oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Sloveniji

U Republici Sloveniji porez na dohodak obračunava se kod dohotka kojeg fizička osoba ostvari u Republici Sloveniji pri čemu se koristi progresivan način oporezivanja, odnosno što je veći dohodak, to će porezna stopa kojom se taj dohodak oporezuje biti veća.¹⁴ Postoji pet osnovnih poreznih razreda koji su prikazani u Tablici 4. Kao što je vidljivo, stope kojima se oporezuje dohodak u Republici Sloveniji protežu se od 16% do čak 50%, ovisno o visini godišnje porezne osnovice. Pritom je važno za naglasiti da se dohodak oporezuje postepeno, dakle u slučaju da osoba ima godišnju poreznu osnovicu od 25.000,00 €, za prvih 8.755,00 € primijenit će se stopa od 16%, dok će se na razliku od 8.755,00 € do 25.000,00 € primijeniti stopa od 26%. Takav način obračuna koristi se i u Republici Hrvatskoj.

Tablica 4. Porezni razredi kod oporezivanja dohotka

Godišnja porezna osnovica	Stopa poreza
0 - 8.755,00 €	16%
8.755,01 - 25.750,00 €	26%
25.750,01 - 51.500,00 €	33%
51.500,01 – 74.160,00 €	39%
Iznad 74.160,00 €	50%

Izvor: prilagođeno prema Finančna uprava,

*https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/dohodnina_dohodek_iz_dejavnosti/#c1
117 (19.05.2023.)*

3.4. Doprinosi iz plaće i na plaću u Republici Sloveniji

Sustav doprinosa u Republici Sloveniji sličan je hrvatskom po tome što se doprinosi dijele na one koje plaća radnik i one koje plaća poslodavac. Također, nešto je složeniji budući da pojedine doprinose plaćaju i radnik i poslodavac, odnosno podijeljeno snose njihov trošak. Najveći doprinos kojeg plaća radnik, odnosno koji se plaća iz njegove plaće je doprinos za mirovinsko osiguranje po stopi od 15,50%, zatim doprinos za zdravstveno osiguranje od 6,36%, doprinos za zapošljavanje

¹⁴ <https://taxsummaries.pwc.com/slovenia/individual/taxes-on-personal-income> (19.05.2023.)

od 0,14% i posljednje doprinos za roditeljsku skrb po stopi od 0,10%. Što se tiče doprinosa koji se obračunavaju na plaću, odnosno doprinosa koje plaća poslodavac najveći je doprinos na mirovinsko osiguranje koji iznosi 8,85%, zatim doprinos za zdravstveno osiguranje po stopi od 6,56%, doprinos za ozljede na radu od 0,53%, doprinos za roditeljsku skrb od 0,10% te doprinos za zapošljavanje po stopi od 0,06%.

4. USPOREDNI PRIKAZ OPOREZIVANJA DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U REPUBLICI HRVATSKOJ I REPUBLICI SLOVENIJI

Kako bi se vidjeli efekti porezne politike i načina na koji se oporezuje dohodak od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji, najbolja metoda koja se može primijeniti u tom slučaju je prikazivanje načina obračuna plaće te svih iznosa uključujući bruto plaću, doprinose iz i na plaću, porez na dohodak te prirez ukoliko postoji. Za obje zemlje bit će predstavljena po tri obračuna plaće i to za bruto plaću od 1.000,00 €, 2.000,00 € i 3.000,00 € uz određene preinake po pitanju osobnih odbitaka, odnosno olakšica nakon čega se mogu izvući zaključci vezani uz oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada i saznati u kojoj zemlji postoji manje, a u kojoj veće oporezivanje rada, kako za radnika, tako i za poslodavca.

4.1. Obračun plaće u Republici Hrvatskoj

Kao što je ranije spomenuto, na početku 2023. godine u Republici Hrvatskoj prosječna bruto plaća isplaćena zaposlenicima iznosila je 1.499,00 €. Iz tog razloga za prvi primjer obračuna odabrana je bruto plaća od 1.000,00 € budući da se radi o ispodprosječnoj plaći, a ostali obračuni temeljit će se na bruto plaćama koje su iznad prosjeka čime će se steći uvid u naklonjenost ili nenaklonjenost poreznog sustava osobama s ispodprosječnim, odnosno iznadprosječnim primanjima. U svim primjerima Virovitica će biti korištena kao mjesto prebivališta (sa svrhom obračuna prireza), dok će se za svaki iznos bruto plaće prvo predstaviti obračun u slučaju da osoba nema djece ili uzdržavanih članova te potom izračun u slučaju da osoba ima jedno dijete i jednog uzdržavanog člana. U svim slučajevima osoba za koju se provodi obračun bit će u oba stupa mirovinskog osiguranja te ima više od 30 godina života. U Tablici 5., prikazan je prvi primjer

detaljnog obračuna plaće s koracima koje treba slijediti u tom postupku. Kao što je vidljivo, radi se o obračunu bruto plaće od 1.000,00 € kod osobe koja ima prebivalište u Virovitici, ali nema djece ili uzdržanih članova na svojoj poreznoj kartici. Specifičnost ovakvog poreznog obveznika je to što ne može koristiti niti jedan drugi osobni odbitak osim osnovnog zbog čega u njegovom slučaju čak i plaća koja je ispodprosječna podliježe oporezivanju porezom na dohodak te pripadajućeg prireza iz čega se može zaključiti kako je porezno gledano ovakav pojedinac u poprilično nezavidnoj situaciji jer mu od relativno niske plaće ostaje još manje u konačnom neto iznosu.

Tablica 5. Obračun bruto plaće u visini od 1.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te nema djece ili uzdržanih članova

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		1.000,00 €
2.	Izračun Bruto I plaće 1. stup mirovinskog osiguranja 2. stup mirovinskog osiguranja	15,00% 5,00%	150,00 € 50,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	20,00%	200,00 €
4.	Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni)		530,89 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		269,11 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 269,11 €)	20%	53,82 €
7.	Prirez porezu na dohodak (u Virovitici iznosi 10%), obračunava se na iznos iz 6. koraka	10%	5,38 €
8.	Izračun Bruto II plaće Doprinos za zdravstveno osiguranje	16,50%	165,00 €
9.	Iznos doprinosa na plaću	16,50%	165,00 €
10.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 9)		1.165,00 €
11.	Neto plaća (1 – 3 – 6 – 7)		740,80 €

Izvor: izrada autora

U primjeru prikazanom u Tablici 6., za razliku od prethodnog, postoji jedno dijete te jedan uzdržavani član koji su na poreznoj kartici poreznog obveznika te je vidljivo da je njegov osobni odbitak jednak zbroju osnovnog te iznosa koji mu pripadaju za jedno dijete i jednog uzdržavanog člana što u konačnici iznosi 995,43 € s tim da ga ne može u potpunosti iskoristiti već samo do iznosa jednakog razlici bruto I plaće i doprinosa iz plaće. Kroz izračun je vidljivo da ovakav porezni obveznik ne plaća porez na dohodak, a samim time ni priraz porezu na dohodak te je njegova neto plaća za 59,20 € veća od osobe koja nema dijete ili uzdržavanog člana na svojoj poreznoj kartici.

Tablica 6. Obračun bruto plaće u visini od 1.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te jedno dijete i jednog uzdržavanog člana

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		1.000,00 €
2.	Izračun Bruto I plaće 1. stup mirovinskog osiguranja 2. stup mirovinskog osiguranja	15,00% 5,00%	150,00 € 50,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	20,00%	200,00 €
4.	Osobni odbitak (530,89 + 232,27 € + 232,27 € = 995,42 €), međutim ne može biti veći od razlike bruto I plaće i doprinosa iz plaće zbog čega je iznos jednak razlici 1 – 3		800,00 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		0,00 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 0,00 €)	20%	0,00 €
7.	Priraz porezu na dohodak (u Virovitici iznosi 10%), obračunava se na iznos iz 6. koraka	10%	0,00 €
8.	Izračun Bruto II plaće Doprinos za zdravstveno osiguranje	16,50%	165,00 €
9.	Iznos doprinosa na plaću	16,50%	165,00 €
10.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 9)		1.165,00 €
11.	Neto plaća (1 – 3 – 6 – 7)		800,00 €

Izvor: izrada autora

Tablica 7. prikazuje obračun bruto plaće od 2.000,00 € kod poreznog obveznika bez djece ili uzdržavanih članova na svojoj poreznoj kartici. U ovom slučaju vidljivo je da je iznos poreza na dohodak približno 4 puta veći nego u slučaju bruto plaće od 1.000,00 € iz prvog primjera što znači da što je veća bruto plaća to je višestruko veće porezno opterećenje i neproporcionalno veća neto plaća jer iako se radi o poprilično velikoj bruto I plaći, u konačnici se ne dolazi do tako velikog neto iznosa, prvenstveno zbog doprinosa koji rastu proporcionalno iznosu plaće, ali i značajnim dijelom zbog poreza na dohodak koji predstavlja veliki teret onima koji na poreznoj kartici nemaju djecu ili uzdržavane članove.

Tablica 7. Obračun bruto plaće u visini od 2.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te nema djece ili uzdržavanih članova

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		2.000,00 €
2.	Izračun Bruto I plaće 1. stup mirovinskog osiguranja 2. stup mirovinskog osiguranja	15,00% 5,00%	300,00 € 100,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	20,00%	400,00 €
4.	Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni)		530,89 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		1.069,11 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 1.069,11 €)	20%	213,82 €
7.	Priraz porezu na dohodak (u Virovitici iznosi 10%), obračunava se na iznos iz 6. koraka	10%	21,38 €
8.	Izračun Bruto II plaće Doprinos za zdravstveno osiguranje	16,50%	330,00 €
9.	Iznos doprinosa na plaću	16,50%	330,00 €
10.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 9)		2.330,00 €
11.	Neto plaća (1 – 3 – 6 – 7)		1.364,80 €

Izvor: izrada autora

U Tablici 8. vidljiv je obračun bruto plaće od 2.000,00 € kod poreznog obveznika koji na svojoj poreznoj kartici ima jedno dijete te jednog uzdržavanog člana. Za razliku od primjera koji je opisan u Tablici 6., u ovom slučaju porezni obveznik mogao je iskoristiti svoj osobni odbitak u cijelosti te je u potpunosti iskorišten iz razloga što je manji od razlike bruto I plaće i doprinosa iz plaće. Primjećuje se da je obveza poreza na dohodak i pripadajućeg prireza na dohodak u ovom slučaju gotovo duplo manja nego u prethodnom primjeru zbog čega je neto plaća ovakvog poreznog obveznika veća za otprilike 100 € što predstavlja značajnu razliku. Ukoliko se gleda iznos na godišnjoj razini koji je oko 1.200 €, može se zaključiti da je godišnja obveza ovakvog obveznika poreza na dohodak manja za gotovo cijeli jedan iznos neto plaće od obveznika koji nema prijavljenu djecu ili uzdržavane članove na svojoj poreznoj kartici.

Tablica 8. Obračun bruto plaće u visini od 2.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te jedno dijete i jednog uzdržavanog člana

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		2.000,00 €
2.	Izračun Bruto I plaće 1. stup mirovinskog osiguranja 2. stup mirovinskog osiguranja	15,00% 5,00%	300,00 € 100,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	20,00%	400,00 €
4.	Osobni odbitak (530,89 + 232,27 € + 232,27 € = 995,42 €)		995,42 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		604,58 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 604,58 €)	20%	120,92 €
7.	Prirez porezu na dohodak (u Virovitici iznosi 10%), obračunava se na iznos iz 6. koraka	10%	12,09 €
8.	Izračun Bruto II plaće Doprinos za zdravstveno osiguranje	16,50%	330,00 €
9.	Iznos doprinosa na plaću	16,50%	330,00 €
10.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 9)		2.330,00 €
11.	Neto plaća (1 – 3 – 6 – 7)		1.466,92 €

Izvor: izrada autora

U Tablici 9. prikazan je primjer obračuna bruto plaće od 3.000,00 € kod poreznog obveznika bez djece ili uzdržavanih članova na svojoj poreznoj kartici. U opisanom primjeru još je izraženije porezno opterećenje koje takav porezni obveznik ima te još više dohotka ulazi u „porezne škare“, a nikako osim uz pomoć osnovnog osobnog odbitka iznos oporezivog dohotka ne može biti umanjen zbog čega je porezna obveza veća za gotovo 75%, a plaća je veća za samo 50% u odnosu na primjer s bruto plaćom od 2.000,00 €. Iz toga se može zaključiti kako je položaj takvog poreznog obveznika daleko lošiji kako raste iznos plaće budući da se na neki način penalizira i iznos porezne obveze postotno gledano raste brže nego što raste iznos bruto plaće.

Tablica 9. Obračun bruto plaće u visini od 3.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te nema djece ili uzdržavanih članova

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		3.000,00 €
2.	Izračun Bruto I plaće 1. stup mirovinskog osiguranja 2. stup mirovinskog osiguranja	15,00% 5,00%	450,00 € 150,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	20,00%	600,00 €
4.	Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni)		530,89 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		1.869,11 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 1.869,11 €)	20%	373,82 €
7.	Prerez porezu na dohodak (u Virovitici iznosi 10%), obračunava se na iznos iz 6. koraka	10%	37,38 €
8.	Izračun Bruto II plaće Doprinos za zdravstveno osiguranje	16,50%	495,00 €
9.	Iznos doprinosa na plaću	16,50%	495,00 €
10.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 9)		3.495,00 €
11.	Neto plaća (1 – 3 – 6 – 7)		1.988,80 €

Izvor: izrada autora

U Tablici 10. prikazan je obračun bruto plaće od 3.000,00 € kod poreznog obveznika s jednim djetetom i jednim uzdržavanim članom. Može se primijetiti kako je razlika u odnosu na poreznog obveznika koji ima samo osnovni osobni odbitak kada se gleda neto plaća opet nešto malo više od 100 € koliko je bila i u slučaju bruto plaće od 2.000,00 € iz čega se da zaključiti kako osobni odbitak, odnosno porezne olakšice imaju ograničen učinak jer su fiksnog iznosa i nisu vezane uz visinu bruto plaće. U sva tri slučaja gdje se za primjer koristio ovakav porezni obveznik on je iznosio 995,42 € i ne može narasti na iznos veći od toga usprkos činjenici da je plaća narasla. Iznos poreza na dohodak kojeg ovaj porezni obveznik mora platiti veći je za 132% u odnosu na slučaj bruto plaće od 2.000,00 € od koje je ova plaća veća samo 50%. Upravo taj podatak dokazuje da od osobnog odbitka veću korist imaju oni pojedinci koji ostvaruju niže dohotke od nesamostalnog rada.

Tablica 10. Obračun bruto plaće u visini od 3.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te jedno dijete i jednog uzdržavanog člana

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		3.000,00 €
2.	Izračun Bruto I plaće 1. stup mirovinskog osiguranja 2. stup mirovinskog osiguranja	15,00% 5,00%	450,00 € 150,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	20,00%	600,00 €
4.	Osobni odbitak (530,89 + 232,27 € + 232,27 € = 995,42 €)		995,42 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		1.404,58 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 1.404,58 €)	20%	280,92 €
7.	Prerez porezu na dohodak (u Virovitici iznosi 10%), obračunava se na iznos iz 6. koraka	10%	28,09 €
8.	Izračun Bruto II plaće Doprinos za zdravstveno osiguranje	16,50%	495,00 €
9.	Iznos doprinosa na plaću	16,50%	495,00 €
10.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 9)		3.495,00 €
11.	Neto plaća (1 – 3 – 6 – 7)		2.090,92 €

Izvor: izrada autora

4.2. Obračun plaće u Republici Sloveniji

Kako bi usporedba bila što jednostavnija, za primjer obračuna plaće u Republici Sloveniji uzeti su isti primjeri kao u slučaju obračuna plaće u Republici Hrvatskoj. Bit će prezentirani obračuni plaća za osobu koja nema djece ni uzdržavanih članova te za osobu koja ima jedno dijete te uzdržavanog člana na svojoj poreznoj kartici. U narednim tablicama prikazani su svi osnovni koraci u postupku obračuna plaća u Republici Sloveniji zajedno s popratnim objašnjenjima.

U primjeru iz Tablice 11. vidljivo je kako čak i na ovaj iznos bruto plaće postoji obveza poreza na dohodak te da osnovni osobni odbitak nije dovoljan da anulira poreznu obvezu te već pri takvoj plaći porezni obveznik ima dio dohotka koji se oporezuje.

Tablica 11. Obračun bruto plaće u visini od 1.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja nema djece ili uzdržavanih članova

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		1.000,00 €
	Izračun Bruto I plaće		
2.	Doprinos za mirovinsko osiguranje	15,50%	155,00 €
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%	63,60 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,14%	1,40 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%	1,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	22,10%	221,00 €
4.	Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni)		416,67 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		362,33 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 362,33 €)	16%	57,97 €
	Izračun Bruto II plaće		
7.	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,56%	65,60 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje	8,85%	88,50 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,06 %	0,60 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10 %	1,00 €
	Doprinos za ozljede na radu	0,53 %	5,30 €
8.	Iznos doprinosa na plaću	16,10%	161,00 €
9.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 8)		1.161,00 €
10.	Neto plaća (1 – 3 – 6)		721,03 €

Izvor: izrada autora

U Tablici 12. prikazan je obračun bruto plaće u visini od 1.000,00 € te se može prijetiti da je u ovom slučaju osobni odbitak bio dovoljno visok da ovakav porezni obveznik s jednim djetetom i jednim uzdržavanim članom ne plati porez na dohodak od nesamostalnog rada kojeg je ostvario. U konkretnom primjeru osobni odbitak bio bi veći od razlike bruto I plaće i doprinosa iz plaće te ga se iz tog razloga ne može u potpunosti iskoristiti, međutim ukoliko bi u međuvremenu došlo do povećanja plaće tada bi ga se moglo iskoristiti za umanjenje porezne obveze jer je određen u fiksnom godišnjem iznosu koji se može rasporediti na bilo koji period unutar jedne kalendarske godine.

Tablica 12. Obračun bruto plaće u visini od 1.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja ima jedno dijete i jednog uzdržavanog člana

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		1.000,00 €
2.	Izračun Bruto I plaće		
	Doprinos za mirovinsko osiguranje	15,50%	155,00 €
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%	63,60 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,14%	1,40 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%	1,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	22,10%	221,00 €
4.	Osobni odbitak (416,67 + 224,83 € + 224,83 € = 866,33 €, međutim ne može ga se iskoristiti u potpunosti)		779,00 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		0,00 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 0,00 €)	16%	0,00 €
7.	Izračun Bruto II plaće		
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,56%	65,60 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje	8,85%	88,50 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,06 %	0,60 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10 %	1,00 €
	Doprinos za ozljede na radu	0,53 %	5,30 €
8.	Iznos doprinosa na plaću	16,10%	161,00 €
9.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 8)		1.161,00 €
10.	Neto plaća (1 – 3 – 6)		779,00 €

Izvor: izrada autora

Tablica 13. prikazuje obračun bruto plaće u situaciji kada slovenski porezni obveznik ostvaruje dohodak od nesamostalnog rada u visini od 2.000,00 € bruto i nema djece ili uzdržanih članova na svojoj poreznoj kartici. Vidljivo je da znatno veći dio dohotka ulazi u „porezne škare“ budući da je osnovni odbitak određen u fiksnom iznosu te nije postotno vezan uz iznos plaće zbog čega se ne povećava kako raste plaća. Vidljivo je da je obveza poreza na dohodak gotovo četiri puta veća, dok je dohodak u bruto iznosu samo duplo veći u odnosu na prethodni primjer. Iz toga se također može zaključiti kako od osobnog odbitka više koristi imaju oni s nižim dohocima. Porezni obveznik iz opisanog primjera čak je djelomično ušao u drugi porezni razred te mu je na prvih 729,58 € obračunat porez na dohodak od 16% dok je na preostalih 411,75 € oporezivog dohotka obračunat po stopi od 26%.

Tablica 13. Obračun bruto plaće u visini od 2.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja nema djece ili uzdržanih članova

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		2.000,00 €
	Izračun Bruto I plaće		
2.	Doprinos za mirovinsko osiguranje	15,50%	310,00 €
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%	127,20 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,14%	2,80 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%	2,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	22,10%	442,00 €
4.	Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni)		416,67 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		1.141,33 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 1.141,33 €)	16% + 26%	223,79 €
	Izračun Bruto II plaće		
7.	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,56%	131,20 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje	8,85%	177,00 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,06 %	1,20 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10 %	2,00 €
	Doprinos za ozljede na radu	0,53 %	10,60 €
8.	Iznos doprinosa na plaću	16,10%	322,00 €
9.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 8)		2.322,00 €
10.	Neto plaća (1 – 3 – 6)		1.334,22 €

Izvor: izrada autora

U Tablici 14. vidljiv je obračun plaće za poreznog obveznika koji ostvaruje dohodak od nesamostalnog rada u visini od 2.000,00 € bruto svaki mjesec te se uočava pozitivna razlika u visini od 113,11 € mjesečno što na godišnjoj razini iznosi 1.357,32 €, odnosno približno cijelu mjesečnu neto plaću koliko ovakav porezni obveznik ima veća neto primanja od poreznog obveznika iz prethodnog primjera. Ovakav porezni obveznik unatoč bruto plaći od 2.000,00 € ne ulazi u drugi porezni razred kao porezni obveznik iz prethodnog primjera te plaća porez na dohodak samo po stopi od 16% budući da je osobnim odbitkom znatno umanjena njegova porezna obveza.

Tablica 14. Obračun bruto plaće u visini od 2.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja ima jedno dijete i jednog uzdržavanog člana

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		2.000,00 €
	Izračun Bruto I plaće		
2.	Doprinos za mirovinsko osiguranje	15,50%	310,00 €
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%	127,20 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,14%	2,80 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%	2,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	22,10%	442,00 €
4.	Osobni odbitak (416,67 € + 224,83 € + 224,83 €)		866,33 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		691,67 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 691,67 €)	16%	110,67 €
	Izračun Bruto II plaće		
7.	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,56%	131,20 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje	8,85%	177,00 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,06 %	1,20 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10 %	2,00 €
	Doprinos za ozljede na radu	0,53 %	10,60 €
8.	Iznos doprinosa na plaću	16,10%	322,00 €
9.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 8)		2.322,00 €
10.	Neto plaća (1 – 3 – 6)		1.447,33 €

Izvor: izrada autora

Iz primjera prikazanog u Tablici 15. vidljivo je da kod povećanja plaće s 2.000,00 € na 3.000,00 € kod poreznog obveznika koji nema djece ili uzdržavanih članova na svojoj poreznoj kartici dolazi gotovo do duplo veće obveze poreza na dohodak nego što je bio slučaj kod plaće od 2.000,00 €, dok se dohodak povećao za samo 50% iz čega se jasno vidi progresivnost poreza na dohodak te se njegov iznos, a i udio u dohotku povećava kako raste dohodak. U ovom slučaju porezni obveznik platio bi 16% poreza na dohodak na prvih 729,58 € te 26% na preostalim 1.190,75 €. Iz toga se vidi da je porezna obveza znatno povećana iz razloga što se veći dio dohotka u ovom primjeru oporezuje višom poreznom stopom.

Tablica 15. Obračun bruto plaće u visini od 3.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja nema djece ili uzdržavanih članova

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		3.000,00 €
2.	Izračun Bruto I plaće		
	Doprinos za mirovinsko osiguranje	15,50%	465,00 €
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%	190,80 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,14%	4,20 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%	3,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	22,10%	663,00 €
4.	Osobni odbitak (u ovom slučaju samo osnovni)		416,67 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		1.920,33 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 1.920,33 €)	16% + 26%	426,33 €
7.	Izračun Bruto II plaće		
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,56%	196,80 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje	8,85%	265,50 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,06 %	1,80 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10 %	3,00 €
	Doprinos za ozljede na radu	0,53 %	15,90 €
8.	Iznos doprinosa na plaću	16,10%	483,00 €
9.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 8)		3.483,00 €
10.	Neto plaća (1 – 3 – 6)		1.910,68 €

Izvor: izrada autora

U posljednjem primjeru obračuna plaće prikazanom u Tablici 16. vidljivo je kako porezni obveznik s jednim djetetom i jednim uzdržavanim članom te bruto plaćom od 3.000,00 € ima svaki mjesec 116,91 € više na raspolaganju od poreznog obveznika bez ijednog djeteta ili uzdržavanog člana, odnosno godišnje 1.402,92 €. U ovom slučaju porezni obveznik ušao je u drugi porezni razred čime na prvih 729,58 € plaća 16% poreza na dohodak, a na preostalih 741,09 € plaća 26% poreza na dohodak. Za razliku od prethodnog primjera u kojem je veći dio dohotka bio oporezivan većom stopom, u ovom slučaju je omjer otprilike jednak, tj. za svega nekoliko eura je veći iznos na kojeg se plaća stopa od 26% te je zbog toga prisutna povećana razlika u korist ovog poreznog obveznika s većim osobnim odbitkom.

Tablica 16. Obračun bruto plaće u visini od 3.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja ima jedno dijete i jednog uzdržavanog člana

Korak	Opis	Stopa	Iznos
1.	Određivanje bruto plaće (bruto I)		3.000,00 €
	Izračun Bruto I plaće		
2.	Doprinos za mirovinsko osiguranje	15,50%	465,00 €
	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%	190,80 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,14%	4,20 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%	3,00 €
3.	Zbroj doprinosa iz plaće	22,10%	663,00 €
4.	Osobni odbitak (416,67 € + 224,83 € + 224,83 €)		866,33 €
5.	Oporezivi dohodak (1 – 3 – 4)		1.470,67 €
6.	Porez na dohodak (na osnovicu 1.470,67 €)	16% + 26%	309,41 €
	Izračun Bruto II plaće		
7.	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,56%	196,80 €
	Doprinos za mirovinsko osiguranje	8,85%	265,50 €
	Doprinos za zapošljavanje	0,06 %	1,80 €
	Doprinos za roditeljsku skrb	0,10 %	3,00 €
	Doprinos za ozljede na radu	0,53 %	15,90 €
8.	Iznos doprinosa na plaću	16,10%	483,00 €
9.	Ukupni trošak poslodavca (1 + 8)		3.483,00 €
10.	Neto plaća (1 – 3 – 6)		2.027,59 €

Izvor: izrada autora

4.3. Osnovne sličnosti i različitosti oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u dvije promatrane države

Modeli oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Sloveniji i Republici Hrvatskoj donekle podsjećaju jedan na drugog, međutim određene razlike definitivno postoje, i to je vidljivo prilikom obračuna plaća.

U slučaju obje promatrane države porez se obračunava na dohodak umanjen za osobni odbitak što predstavlja poreznu osnovicu. Odbitke porezni obveznici mogu koristiti ukoliko imaju djecu ili uzdržavane članove prijavljene na svojim poreznim karticama ili imaju invaliditet što u konačnici rezultira većim neto iznosom za isplatu. U Tablici 17. predstavljena je usporedba osobnih odbitaka u dvije promatrane države. Budući da postoje pojedine specifičnosti prikazani su osobni odbici koji postoje u obje države te je na temelju toga napravljena usporedba ključnih osobnih odbitaka. Vidljivo je kako je odmah na početku hrvatski porezni obveznik u boljem položaju od slovenskog budući da je osnovni odbitak veći za čak 1.370,80 € na godišnjoj razini. Kada se uspoređuju odbici koje porezni obveznici mogu ostvariti za djecu ili uzdržavane članove, vidljivo je da u slučaju da hrvatski porezni obveznik ima jedno dijete može ostvariti neznatno veći dodatni osobni odbitak od 89,24 € godišnje što opet nakon što se pribroji osobnom odbitku predstavlja značajnu razliku u odnosu na porezne obveznike iz Republike Slovenije. Isti izračun vrijedi i za uzdržavane članove. Analizirajući sve ostale porezne odbitke vezane uz djecu vidljivo je da hrvatski obveznici imaju pravo na osobni odbitak veći od slovenskog u svakom promatranom slučaju čime se može zaključiti da je oporezivanje dohotka u Republici Hrvatskoj znatno povoljnije za porezne obveznike s djecom ili uzdržavanim članovima. Jedina značajna razlika koja ne ide u korist poreznih obveznika u Republici Hrvatskoj je u situaciji kada je porezni obveznik 100%-ni invalid. U Republici Hrvatskoj takav će porezni obveznik ostvariti dodatni osobni odbitak od 5.972,64 € godišnje, dok će u Republici Sloveniji imati čak 18.188,61 € dodatnog osobnog odbitka na raspolaganju. Budući da je slučaj takvih poreznih obveznika relativno rijedak, a slučaj poreznih obveznika s djecom ili uzdržavanim članovima poprilično zastupljen, sveukupno je hrvatskim poreznim obveznicima manje dohotka oporezivo nego kod slovenskih poreznih obveznika.

Tablica 17. Usporedba osobnih odbitaka u dvije promatrane države

Tip odbitka	Godišnji osobni odbitak u Republici Hrvatskoj	Godišnji osobni odbitak u Republici Sloveniji	Razlika u korist poreznog obveznika u Republici Hrvatskoj
Osnovni odbitak	6.370,80 €	5.000,00 € (ako je dohodak veći od 15.000 € na godišnjoj razini)	1.370,80 €
Jedno dijete ili uzdržavani član	2.787,24 €	2.698,00 €	89,24 €
Drugo dijete	3.981,72 €	2.933,00 €	1.048,72 €
Treće dijete	5.574,36 €	4.892,00 €	682,36 €
Četvrto dijete	7.565,28 €	6.851,00 €	714,28 €
Peto dijete	10.074,36 €	8.810,00 €	1.264,36 €
100%-ni invalidi	5.972,64 €	18.188,61 €	-12.215,97 €

Izvor: izrada autora

Nakon usporedbe osobnih odbitaka potrebno je usporediti stope poreza na dohodak u obje zemlje. Dok je osobni odbitak bilo poprilično jednostavno za usporediti, isto se ne može reći za porezne stope. U Republici Hrvatskoj oporezivanje je maksimalno pojednostavljeno i postoje samo dvije stope kojima se oporezuje dohodak, dok u Republici Sloveniji postoji čak pet. U Tablici 18. prikazana je usporedba gdje su vidljive godišnje porezne osnovice kao i stope kojima se dohodak oporezuje. Iako je u Republici Sloveniji najniža stopa poreza na dohodak od nesamostalnog rada samo 16%, iznos dohotka koji se oporezuje tom stopom je izuzetno nizak. Za godišnju poreznu osnovicu od primjerice 45.000,00 € u Republici Sloveniji bila bi primijenjena čak tri porezna razreda i to najniži porezni razred u kojem je porezna stopa 16%, zatim 26% pa čak i 33% dok se u Republici Hrvatskoj kod iste godišnje porezne osnovice primjenjuje samo jedna stopa i to od 20%. Kada je riječ o većim godišnjim poreznim osnovicama, tada je situacija još nepovoljnija za slovenske porezne obveznike koji u pojedinim situacijama, ovisno o visini osnovice plaćaju porez na dohodak od nesamostalnog rada po stopama od 33%, 39% pa i 50% u slučaju osnovice veće od 74.160,00 €. U Republici Hrvatskoj najviša stopa poreza na dohodak je 30% po kojoj porez plaćaju samo oni čija je godišnja osnovica veća od 47.780,28 € iz čega se da zaključiti kako i po pitanju stopa poreza na dohodak i poreznih razreda hrvatski porezni obveznici imaju bolji položaj u odnosu na porezne obveznike iz Republike Slovenije.

Tablica 18. Usporedba stopa poreza na dohodak u dvije promatrane države

Godišnja porezna osnovica u Republici Hrvatskoj	Stopa poreza u Republici Hrvatskoj	Godišnja porezna osnovica u Republici Sloveniji	Stopa poreza u Republici Sloveniji
Ispod 47.780,27 €	20%	0 - 8.755,00 €	16%
Iznad 47.780,27 €	30%	8.755,00 - 25.750,00 €	26%
		25.750,00 - 51.500,00 €	33%
		51.500,00 – 74.160,00 €	39%
		Iznad 74.160,00 €	50%

Izvor: izrada autora

Sljedeći element za usporedbu su doprinosi koje porezni obveznici i poslodavci plaćaju. U obje promatrane države postoje doprinosi koji se obračunavaju iz plaće (koje plaća radnik) i koji se obračunavaju na plaću (koji su trošak poslodavca). U obje zemlje pojavljuju se doprinosi za obvezno zdravstveno i mirovinsko osiguranje, iako i tu ima pojedinih razlika kao što su visina doprinosa i čiji su točno teret. Također, u Republici Hrvatskoj postoje samo tri doprinosa, a u Republici Sloveniji njih pet što samo po sebi dovoljno govori o manjoj kompleksnosti oporezivanja dohotka u Republici Hrvatskoj u odnosu na Republiku Sloveniju. Također, u Republici Hrvatskoj pojedini doprinos trošak je isključivo ili radnika ili poslodavca dok je u Republici Sloveniji situacija drugačija te se pojedini doprinosi dijelom smatraju doprinosima iz plaće, a dijelom na plaću, odnosno njihov trošak je podijeljen. U Tablici 19. prikazani su doprinosi u obje države kao i njihove stope. Kao što je vidljivo, čak i u ovom aspektu jasno je koliko je cjelokupni proces oporezivanja dohotka jednostavniji, ali i povoljniji za hrvatske porezne obveznike. Dok je u Republici Hrvatskoj ukupna stopa doprinosa iz plaće 20%, u Republici Sloveniji ona je 22,10% pri čemu hrvatski porezni obveznici plaćaju dva doprinosa, a slovenski obveznici njih četiri. Nadalje, kada je riječ o doprinosima na plaću, u Republici Hrvatskoj postoji samo jedan doprinos na plaću i to onaj za obvezno zdravstveno osiguranje po stopi od 16,5% dok u Republici Sloveniji postoji njih pet koji ukupno čine 16,1% što je nešto niže, međutim ovi doprinosi obračunavaju se na bruto plaću u koju su uračunati doprinosi iz plaće, a koji su veći zbog čega u konačnici slovenski porezni obveznici opet ukupno gledano moraju više novca odvojiti za doprinose i u nepovoljnijem su položaju u odnosu na hrvatske porezne obveznike.

Tablica 19. Usporedba doprinosa iz plaće i na plaću u dvije promatrane države

Tip doprinosa u Republici Hrvatskoj	Stopa doprinosa u Republici Hrvatskoj	Tip doprinosa u Republici Sloveniji	Stopa doprinosa u Republici Sloveniji
Doprinosi iz plaće		Doprinosi iz plaće	
Doprinos za obvezno mirovinsko osiguranje (1. stup)	15%	Doprinos za mirovinsko osiguranje	15,50%
Doprinos za obvezno mirovinsko osiguranje (2. stup)	5%	Doprinos za zdravstveno osiguranje	6,36%
		Doprinos za zapošljavanje	0,14%
		Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%
Doprinosi na plaću		Doprinosi na plaću	
Doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje	16,5%	Doprinos za mirovinsko osiguranje	6,56%
		Doprinos za zdravstveno osiguranje	8,85%
		Doprinos za zapošljavanje	0,06%
		Doprinos za roditeljsku skrb	0,10%
		Doprinos za ozljede na radu	0,53%

Izvor: izrada autora

Ključan dio za usporedbu oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada upravo je obračun plaća na kojemu se točno vidi koliko novca poslodavac mora odvojiti za isplatu plaće, kolike su obveze za doprinose, koliki je porez na dohodak i za radnika najvažnije, koliki je neto iznos koji mu se isplaćuje. U Tablici 20. prikazana je usporedba dvije promatrane države s navedenim bruto iznosom (bruto I), ukupnim troškom poslodavca (bruto II) i neto plaćom iz prethodnih obračuna plaća. Vidljivo je kako je u svakom prikazanom primjeru ukupni trošak poslodavca u Republici Sloveniji neznatno niži, međutim istovremeno je iznos neto plaće koji se isplaćuje radniku već na najnižoj izračunatoj plaći zamjetno veći u Republici Hrvatskoj. Što se iznos bruto plaće povećavao to je razlika postajala izraženija. Primjećuje se kako je razlika u neto plaći između Republike

Hrvatske i Republike Slovenije najveća u slučajevima kada porezni obveznik nema uzdržanih članova iz čega se da zaključiti kako je zakonodavni okvir oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada bio blaži prema hrvatskim poreznim obveznicima bez uzdržanih članova nego u slučaju slovenskih poreznih obveznika. Razlika također postoji i u slučaju kada porezni obveznik ima jedno dijete i jednog uzdržavanog člana, međutim nije toliko velika kao u slučaju kada porezni obveznik nema niti jednog uzdržavanog člana. Gledajući u globalu, hrvatski porezni obveznici u svakom od promatranih slučajeva imaju znatno veću neto plaću pri čemu poslodavci moraju izdvojiti neznatno veći ukupni iznos potreban za isplatu plaće. Nadalje, iz navedenog je praktičnim primjerima pokazano kako je udio poreza na dohodak i doprinosa u ukupnom poreznom opterećenju u Republici Hrvatskoj manji nego u Republici Sloveniji i to iz razloga što država kroz niže poreze i doprinose veći dio dohotka ostavlja poreznim obveznicima na raspolaganju i na taj način potiče gospodarski rast i razvoj.

Tablica 20. Usporedba bruto plaće, ukupnog troška poslodavca i neto plaće u dvije promatrane države

Država	Broj uzdržanih članova	Bruto plaća (bruto I)	Ukupni trošak poslodavca (bruto II)	Neto plaća	Razlika ukupnog troška	Razlika neto plaće
Hrvatska	0	1.000,00 €	1.165,00 €	740,80 €	-4,00 €	19,77 €
Slovenija			1.161,00 €	721,03 €		
Hrvatska	1 d., 1 u.č.		1.165,00 €	800,00 €	21,00 €	
Slovenija			1.161,00 €	779,00 €		
Hrvatska	0	2.000,00 €	2.330,00 €	1.364,80 €	-8,00 €	30,58 €
Slovenija			2.322,00 €	1.334,22 €		
Hrvatska	1 d., 1 u.č.		2.330,00 €	1.466,99 €		19,59 €
Slovenija			2.322,00 €	1.447,33 €		
Hrvatska	0	3.000,00 €	3.495,00 €	1.988,80 €	- 12,00 €	78,12 €
Slovenija			3.483,00 €	1.910,68 €		
Hrvatska	1 d., 1 u.č.		3.495,00 €	2.090,92 €		63,33 €
Slovenija			3.483,00 €	2.027,59 €		

Izvor: izrada autora

5. PROPORCIONALNO OPOREZIVANJE DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA I NJEGOVA PRIMJENJIVOST U REPUBLICI HRVATSKOJ I REPUBLICI SLOVENIJI

Iako je progresivno oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada najzastupljenije, alternativa koja dobiva najviše pažnje i koja je zastupljena u pojedinim zemljama je proporcionalno oporezivanje dohotka pri čemu svi porezni obveznici plaćaju porez na dohodak koristeći jedinstvenu poreznu stopu, bez različitih poreznih razreda i kategorija kao što je to slučaj kod progresivnog oporezivanja. Ovakav način oporezivanja dakle karakterizira to da se i na najniže i najviše dohotke primjenjuje konstantna granična porezna stopa (Kesner-Škreb, 2005). Počeci proporcionalnog poreza na dohodak vežu se uz Milтона Friedmana iz SAD-a koji je predstavio teoretsku osnovu takvog načina oporezivanja, a vrhunac u zagovaranju od strane političara i visokih dužnosnika bio je 80-ih i 90-ih godina prošlog stoljeća. Razlog iz kojeg se htjelo zamijeniti postojeći progresivni porez na dohodak ležao je u činjenici da je tada u SAD-u kod oporezivanja dohotka bilo korišteno mnoštvo poreznih stopa, više stotina raznih olakšica i sl. zbog čega je sustav bio prekomplikiran, skup i nepošten. Smatralo se da bi prijelaz na proporcionalno oporezivanje dohotka trebao smanjiti izbjegavanje plaćanje poreza uz istovremeno poticanje odvajanja većeg iznosa u svrhu štednje i investicija kao i potaknuti građane na veću poslovnu aktivnost budući da za veći dohodak ne bi bili dodatno penalizirani (Mijatović, 2007). Iako je ideja o proporcionalnom oporezivanju dohotka potekla iz SAD-a, zaživjela je samo u pojedinim zemljama izvan SAD-a, dok u samom SAD-u nikada nije našao svoju primjenu te se trenutno primjenjuje oporezivanje dohotka s čak sedam poreznih razreda i njihovih poreznih stopa, od 10% do 37%.¹⁵

Najčišći oblik proporcionalnog poreza predstavili su Alvin Rabushka i Robert Hall. Njihov prijedlog iz 1996. godine čak je bio jedna od glavnih tema tadašnje izborne kampanje. Oni su zagovarali takozvani proporcionalni potrošni porez pri čemu bi se oporezivao samo dohodak umanjen za investicije. Plan je bio poticati investiranje pri čemu bi sve ono što se vraća u gospodarstvo bilo pošteđeno oporezivanja. Tako primjerice ne bi bilo dodatnog oporezivanja dohotka od kapitala po osnovi dividendi ili kamata jer je novac uložen u tu svrhu već prošao oporezivanje dohotka. Također, željeli su da se jednaka porezna stopa primjenjuje prilikom

¹⁵ <https://www.investopedia.com/terms/f/flattax.asp> (27.06.2023.)

oporezivanja dobiti poduzeća i dohotka pojedinca. Kod oporezivanja pojedinaca osnova bi bila primanja umanjena za osobne odbitke nakon čega bi se primijenila jedinstvena porezna stopa. Kroz postojanje osobnih odbitaka ipak su u ideju uključili i socijalnu komponentnu budući da se na taj način postiže određena progresivnost. Tako bi oni s najnižim primanjima izbjegli plaćanje poreza na dohodak, a oni čija su primanja veća platili bi više poreza. Navedeni začetnici ove ideje osim osobnog odbitka nisu predlagali nikakva umanjjenja ili izuzeća čime bi sustav bio krajnje pojednostavljen. Budući da bi ovakav porez imao široku bazu, njegova stopa ne bi morala biti visoka te bi se uz nižu poreznu stopu postigao jednak učinak kao kada se koristi progresivni model oporezivanja dohotka s manjom bazom poreznih obveznika koje zahvaća, ali uz više stope. Iako se ovakav, čisti model proporcionalnog oporezivanja poduzeća i pojedinaca teoretski čini kao najjednostavniji, u praksi nije zaživio niti u jednoj zemlji na svijetu (Kesner-Škreb, 2005).

5.1. Prednosti i nedostaci proporcionalnog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada

Kada se promatraju prednosti i nedostaci ovog modela oporezivanja primjećuje se da postoji više prednosti nego nedostataka, međutim sve ovisi o kutu gledanja. Dok je pojedinim državama i njihovim državljanima važniji socijalni aspekt, drugima je važniji financijski aspekt zbog čega se ne može univerzalno gledati na primjenjivost proporcionalnog oporezivanja u svim državama na svijetu.

Prva velika prednost tiče se jednostavnosti. Dok kod progresivnog oporezivanja postoji više stopa koje se povećavaju kako se povećava dohodak, kod proporcionalnog oporezivanja postoji samo jedna porezna stopa koja se primjenjuje kod svih poreznih obveznika neovisno o visini njihovih prohoda pri čemu se izbjegavaju složeni izračuni i smanjuje administrativni aspekt oporezivanja. Tako se izbjegavaju skupa i zahtjevna softverska rješenja, smanjuje se i pojednostavljuje obračun plaća bez korištenja kompliciranih izračuna te se omogućuje poreznim obveznicima da lakše razumiju koliko plaćaju poreza na dohodak (Atkinson, 1995).

Nadalje, uz proporcionalno oporezivanje uklanjaju se privilegije kao što su olakšice, umanjjenja i oslobođenja. Zbog toga progresivni sustav često ispada neuravnotežen i nepravedan iako mu je intencija potpuno drugačija. Kada se porezne obveznike oporezuje istom poreznom stopom moguće je postići veću razinu porezne pravednosti jer nema diskriminacije ili povlaštenog tretmana poreznih obveznika. U slučaju progresivnog oporezivanja dohotka oni s većim

primanjima ne samo da nominalno plaćaju veći iznos poreza, već i postotno gledano veći dio dohotka odvajaju za plaćanje poreza čime se postiže nepravda i zapravo demotivira porezne obveznike od veće zarade (Basham i sur., 2008).

Treća bitna prednost je to što se proporcionalnim oporezivanjem više potiče gospodarski rast. Radna snaga koja ostvaruje veći dohodak kroz proporcionalno oporezivanja imala bi više dohotka raspoloživog za potrošnju, ali i investicije što rezultira povećanjem ekonomske aktivnosti i produktivnosti, kao i povećanjem zaposlenosti.¹⁶

S druge strane postoje i pojedini nedostaci koji ovaj model oporezivanja dohotka ne čine toliko privlačnim. Prvenstveno se radi o tome da kritičari smatraju kako se porezni teret ovako prebacuje s bogatih na srednji sloj. Budući da je komplicirano egzaktnom analizom zaista i dokazati kako će se prevaliti teret oporezivanja, ovakve tvrdnje ne mogu se niti potvrditi niti opovrgnuti (Kesner-Škreb, 2005).

Nadalje, pojedinci tvrde kako se oni s najnižim primanjima ne motiviraju uz ovakav način oporezivanja, već da se ostvaruje suprotan efekt kroz povećanje ranjivosti te skupine poreznih obveznika koji onda imaju još manje raspoloživog dohotka i posljedično ostvaruju manju mogućnost za osobni razvoj jer im financije to ne dozvoljavaju.¹⁷

Posljednji ključni nedostatak kojeg kritičari spominju je pad prihoda državnog proračuna budući da oni s najvećim primanjima u apsolutnom iznosu primjenom ovakvog modela imaju nižu poreznu obvezu nego što je to slučaj kod progresivnog oporezivanja dohotka. Iz tog razloga država tada treba ili smanjiti potrošnju što rijetko kada radi ili nadomjestiti taj nedostatak povećanjem drugih poreza što opet znači da će poduzeća ili ti isti porezni obveznici kroz drugi oblik poreznog zahvaćanja opet financijski biti na istom (Atkinson, 1995).

Činjenica je da kod korištenja bilo kojeg modela oporezivanja dohotka postoji netko tko će proći bolje i netko tko će proći lošije. Pritom je bitno naglasiti da se proporcionalnim oporezivanjem zaista postiže pravednost budući da nema dodatnog kažnjavanja poreznih obveznika s većim primanjima i omogućuje im se da raspoložuju većim dijelom dohotka, a da pritom opet u apsolutnom iznosu plate više poreza od onih s nižim primanjima. Dok jedni tvrde da je ovakav model oporezivanja nepošten, također stoji činjenica da oni s visokim dohocima nikada neće platiti manje poreza od onih s niskim dohocima što znači da se najveći dio poreznog tereta u

¹⁶ <https://www.britannica.com/topic/flat-tax> (27.06.2023.)

¹⁷ <https://www.wallstreetmojo.com/flat-tax/#real-world-flat-tax-example> (27.06.2023.)

apsolutnom iznosu i dalje prevaljuje na porezne obveznike s najvišim dohocima što za rezultat ima nenarušenu socijalnu pravednost.

5.2. Primjeri proporcionalnog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u praksi

Iako je progresivno oporezivanje dohotka dominantno, u više europskih zemalja javlja se i proporcionalno oporezivanje dohotka. U Tablici 21. prikazan je popis država koje su uvele takav model oporezivanja, kao i stope te BDP po stanovniku radi usporedbe. Iz tablice je vidljivo kako je visina stope poreza na dohodak od nesamostalnog rada u korelaciji s BDP-om po stanovniku. Kako raste BDP, tako raste i stopa poreza iz čega se da zaključiti kako manje razvijene zemlje kroz niže stope poreza na dohodak i to modelom proporcionalnog oporezivanja za cilj imaju potaknuti što veću potrošnju i ekonomsku aktivnost. Razvijenije zemlje s BDP-om po stanovniku koji je daleko iznad prosjeka kao što je to u slučaju Norveške mogu dohodak od nesamostalnog rada oporezivati po višim stopama budući da im ekonomska situacija to dozvoljava, odnosno neće toliko utjecati na usporavanje ekonomskog rasta budući da je željena razina razvijenosti već dostignuta. Posebno treba istaknuti da su i dvije Republiki Hrvatskoj bliske države navedene u tablici, a to su Republika Bosna i Hercegovina te Republika Mađarska. Također, sve države izuzev Norveške bile su socijalističke države s kojima Republika Hrvatska i Republika Slovenija imaju brojne sličnosti što načelno govori da se takav model oporezivanja može primijeniti i u spomenutim državama o čemu će biti riječi u narednom potpoglavlju.

Tablica 21. Države koje koriste proporcionalno oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada

Naziv države	Stopa poreza	BDP po stanovniku
Bosna i Hercegovina	10%	5.430 €
Rumunjska	10%	10.110 €
Bugarska	10%	7.250 €
Moldavija	12%	3.400 €
Rusija	13%	10.210 €
Mađarska	15%	14.370 €
Estonija	20%	16.250 €
Gruzija	20%	14.250 €
Norveška	22%	78.100 €

Izvor: prilagođeno prema PWC, taxsummaries.pwc.com (29.06.2023.)

5.3. Primjenjivost proporcionalnog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji

Budući da se u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji koristi progresivno oporezivanje dohotka, kako bi se vidio utjecaj proporcionalnog oporezivanja dohotka izrađena je usporedba trenutnog i potencijalnog modela oporezivanja.

Tablica 22. prikazuje iznos bruto plaće u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji, trenutni iznos poreza na dohodak i njegov potencijalni iznos. Kod izračuna je korišten identičan sustav kao što je postojeći koji se odnosi na osobne odbitke. Za stopu kojom bi se dohodak oporezivao odabrana je stopa od 15% te su korišteni primjeri u slučaju kada porezni obveznik nema djece ili uzdržanih članova. Budući da u Republici Hrvatskoj u sva tri slučaja porezni obveznik plaća porez na dohodak po istoj stopi od 20%, proporcionalno oporezivanje dohotka ne bi izazvalo uz stopu od 15% ne bi izazvalo toliko značajne promjene osim generalnog smanjenja iznosa poreza koliko bi one bile izražene u slučaju Republike Slovenije. Tako bi bruto plaća od 2.000 € bila blizu prijelomne točke od koje bi prebacivanje na model proporcionalnog oporezivanja dohotka poreznim obveznicima u Republici Sloveniji donosio veću razliku nego poreznim obveznicima u Republici Hrvatskoj i to iz razloga što se u Republici Sloveniji u opisanom slučaju već kod plaće od 2.000 € bruto uz poreznu stopu od 16% pojavljuje i porezna stopa od 26%. Dakle, progresivnost je puno veća i ranije se počinje povećavati nego što u Republici Hrvatskoj zbog čega bi ovakav model oporezivanja dohotka značajnije utjecao na povećanje slovenskih neto plaća i veći broj građana bi imao koristi od njega, iako bi financijske koristi imali obveznici u obje države.

Tablica 22. Usporedba postojećeg modela progresivnog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji s modelom proporcionalnog oporezivanja

Naziv države	Bruto plaća	Trenutni porez na dohodak	Potencijalni porez na dohodak	Razlika
Hrvatska	1.000 €	53,82 €	40,37 €	13,45 €
Slovenija		57,97 €	54,35 €	3,62 €
Hrvatska	2.000 €	213,82 €	160,37 €	53,45 €
Slovenija		223,79 €	171,20 €	52,69 €
Hrvatska	3.000 €	373,82 €	280,37 €	93,45 €
Slovenija		426,33 €	288,05 €	138,28 €

Izvor: izrada autora

6. ZAKLJUČAK

Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada predmet je interesa kako ekonomista tako i opće javnosti budući da se tiče iznimno velikog broja ljudi u svakoj državi. Kroz oporezivanje dohotka državni proračun dobiva značajnu količinu novca zbog čega je izuzetno važno sustav postaviti tako da s jedne strane zadovoljava građane, a s druge državu koja od prihoda prikupljenih na ovaj način provodi željenu ekonomsku i socijalnu politiku.

U radu su pojašnjene teorijske postavke poreza na dohodak od nesamostalnog rada te se na praktičnim primjerima provela usporedba Republike Hrvatske i Republike Slovenije po tom pitanju budući da su obje države slične, imaju zajedničku prošlost i kulturološki nisu toliko različite zbog čega je usporedba bila relevantna. Iako su obje države slične po pitanju oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada utvrđene su pojedine različitosti. Tako u Republici Hrvatskoj postoje samo dvije stope poreza na dohodak i to od 20% i 30% pri čemu velika većina poreznih obveznika ne plaća porez po višoj stopi zbog visine prihoda koje ostvaruju, dok je u Republici Sloveniji čak pet poreznih razreda uz stope od 16% pa sve do 50%. Nadalje, oba sustava poznaju osobne odbitke koji su u Republici Hrvatskoj značajniji za porezne obveznike i pomažu da im veći dio dohotka bude neoporeziv. Iako u državama koje su bile predmet rada postoje doprinosi iz plaće i na plaću koji su slični, hrvatski zakonodavni okvir daleko je jednostavniji te postoje samo doprinosi za obvezno mirovinsko osiguranje (takozvani prvi i drugi stup) te doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje. U slučaju Republike Slovenije postoji i doprinos za zapošljavanje, doprinos za roditeljsku skrb i doprinos za ozljede na radu pri čemu su pojedini doprinosi ujedno i doprinosi iz plaće i doprinosi na plaću što uzrokuje dodatne komplikacije. Kroz izračune je dokazano kako hrvatski porezni obveznici zbog za njih bolje postavljenih poreznih razreda te bolje raspoređenih doprinosa na istu bruto plaću ostvaruju veću neto plaću, dok je za poslodavca ukupni trošak neznatno veći. Budući da je u obje države na snazi progresivno oporezivanje dohotka, u radu se istražilo kako bi proporcionalno oporezivanje dohotka utjecalo na povećanje neto plaća poreznih obveznika. U Republici Hrvatskoj rijetko tko plaća porez po višoj stopi poreza pa iz navedenog razloga uvođenje proporcionalnog oporezivanja dohotka ne bi imalo toliki utjecaj na povećanje neto plaća sveopće populacije kao što bi to bilo u Republici Sloveniji gdje je progresivnost izraženija i puno ranije počinje zahvaćati porezne obveznike, iako bi svi koji plaćaju porez na dohodak profitirali ukoliko bi porezna stopa bila niža. Iz tog razloga može se pretpostaviti kako bi

veći financijski efekt primjenom ovog modela bio u Republici Sloveniji, međutim svakako bi i dio građana u Republici Hrvatskoj osjetio pozitivne učinke.

Zaključno, porez na dohodak od nesamostalnog rada predmet je čestih promjena tijekom godina. Ono što je ključno i vidljivo iz samog rada je to da se dohodak od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj oporezuje na način da građanima ostavlja više novčanih sredstava na raspolaganju nego što je to u Republici Sloveniji s kojom je napravljena usporedba što znači da se na taj način potiče potrošnja i stimulira ekonomski rast. Iako je u obje promatrane države korišteno progresivno oporezivanje dohotka, primjernom proporcionalnog oporezivanja ukupno gledano porezni obveznici imali bi više novca na raspolaganju čime bi se dodatno mogao poboljšati standard građana.

7. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Atkinson, A. (1995): Public economics in action, the basic income/flat tax proposal. London: Sveučilište u Oxfordu
2. Bakran, D., Cutvarić, M., Milčić, I., Sirovica, K., Orlović, L., Zuber, M. (2018): Porezni vodič u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika r
3. Basham, P., Mitchell, D., Palacios, M., Harischandra, K., Clemens, J., Veldhuis, N., Rabushka, A., Veldhuis, N. (2008): The impact and cost of taxation in Canada. Vancouver: The Fraser institute (2008): The impact and cost of taxation in Canada. Vancouver: The Fraser institute
4. Bićanić, I., Deskar-Škrbić, M. (2018): Makroekonomika I za ekonomiste i neekonomiste s hrvatskim primjerima. Zagreb: Arhivanalitika
5. Jelčić, B. (2001): Javne financije. Zagreb: RRiF-plus d.o.o.
6. Šimović i sur. (2010): Hrvatski fiskalni sustav. Zagreb: Narodne novine

Članci u časopisima:

7. Javorović, M. (2015): Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj. FIP - Financije i pravo, Vol. 3 No. 1, 2015., str. 83-100
8. Kesner-Škreb, M. (2005): Proporcionalni porez. Financijska teorija i praksa, Vol. 29 No. 2, 2005., str. 249-251
9. Mijatović, N. (2007): Razmatranje teorijskih pristupa osnovnim institutima uređenja oporezivanja dohotka. Revija za socijalnu politiku, Vol. 14 No. 3-4, 2007., str. 289-311
10. Musladin, M. (2012): Europska politika proširenja i Republika Hrvatska: specifične okolnosti. Medianali: međunarodni znanstveni časopis za pitanja medija, novinarstva, masovnog komuniciranja i odnosa s javnostima, Vol. 6 No. 12, 2012., str. 105-122

Propisi:

11. Zakon o porezu na dohodak. NN 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 151/22
12. Zakon o doprinosima. NN 148/13, 115/16, 106/18
13. Zakon o dohodnini. ULRS 13/11

Članak u elektroničkom časopisu:

14. Urban, I. (2006): Što porez na dohodak u Hrvatskoj čini progresivnim. Povremeno glasilo Instituta za javne financije Newsletter, br. 23, str. 1-3. <https://bib.irb.hr/datoteka/269093.23.pdf> (10.05.2023.)

Članak na mrežnoj stranici:

15. Vogel, L. (2012): European economy: Tax avoidance and fiscal limits: Laffer curves in an economy with informal sector, https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2012/pdf/ecp448_en.pdf (17.05.2023.)
16. Lončar, G. (2020): Mlade osobe - oslobođenje/umanjenje poreza na dohodak, <https://www.teb.hr/novosti/2020/mlade-osobe-oslobodenjeumanjenje-poreza-na-dohodak/> (20.05.2023.)

Mrežna stranica:

17. Arhivanalitika. <https://arhivanalitika.hr/blog/stvarno-porezno-opterecenje-u-hrvatskoj-medu-najvecima-u-eu/> (17.05.2023.)
18. Bizzportal. <https://hr.bizzportal.ru/koja-je-lafferova-krivulja/> (17.05.2023.)
19. Britannica. <https://www.britannica.com/topic/flat-tax> (27.06.2023.)
20. Državni zavod za statistiku. <https://dzs.gov.hr/vijesti/prosjecna-mjesecna-neto-placa-za-sijecanj-2023-iznosila-je-1-094-eura/1486> (10.05.2023.)
21. Europska Unija. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/croatia_hr (17.05.2023.)
22. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table?lang=en (17.05.2023.)
23. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/1/10/Breakdown_of_tax_revenue_by_country_and_by_main_tax_categories_in_2021_%28%25_of_GDP%29.png (17.05.2023.)
24. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/6/6b/Taxation_V4_Taxation_Vis_02_1200x630.jpg (17.05.2023.)

25. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tax_revenue_statistics#General_overview (17.05.2023.)
26. Finančna uprava. https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/dohodnina_dohodek_iz_d_ejavnosti/#c1117 (19.05.2023.)
27. Investopedia. <https://www.investopedia.com/ask/answers/060316/why-ireland-sometimes-referred-tax-haven.asp> (17.05.2023.)
28. Investopedia. <https://www.investopedia.com/terms/f/flattax.asp> (27.06.2023.)
29. Porezna uprava. https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/MjesečnePorezneOsnoviceIStopeDohodak.aspx (10.05.2023.)
30. Porezna uprava. https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx (10.05.2023.)
31. PWC. taxsummaries.pwc.com (29.06.2023.)
32. PWC. <https://taxsummaries.pwc.com/Slovenia/individual/deductions> (19.05.2023.)
33. PWC. <https://taxsummaries.pwc.com/slovenia/individual/income-determination> (19.05.2023.)
34. PWC. <https://taxsummaries.pwc.com/slovenia/individual/taxes-on-personal-income> (19.05.2023.)
35. RRiF. <https://www.rrif.hr/clanakfull-21554/> (07.05.2023.)
36. RRiF. <https://www.rrif.hr/clanakfull-21553/> (10.05.2023.) 2023
37. Vlada Republike Hrvatske. <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2023/Svibanj/220%20sjednica%20VRH/Izmjene%20poreznih%20propisa.pdf> (10.05.2023.)
38. Wall Street Mojo. <https://www.wallstreetmojo.com/flat-tax/#real-world-flat-tax-example> (27.06.2023.)

Natuknica u elektroničkoj enciklopediji:

39. Porezi. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. (2021): Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=49530> (10.05.2023.)
40. Jugoslavija. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. (2021): Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=29463> (17.05.2023.)

8. POPIS ILUSTRACIJA

Slike:

1. Slika 1. Prihodi država članica EU od poreza i doprinosa
2. Slika 2. Analitički prikaz poreznog opterećenja u zemljama članicama EU
3. Slika 3. Udio poreza i doprinosa u BDP-u zemalja EU korigiran za stupanj razvoja
4. Slika 4. Prikaz Lafferove krivulje

Tablice:

5. Tablica 1. Vrste, koeficijenti i mjesečne svote osobnog odbitka
6. Tablica 2. Mjesečne i godišnje porezne osnovice te stope poreza na dohodak
7. Tablica 3. Posebni osobni odbici za uzdržavane članove
8. Tablica 4. Porezni razredi kod oporezivanja dohotka
9. Tablica 5. Obračun bruto plaće u visini od 1.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te nema djece ili uzdržavanih članova
10. Tablica 6. Obračun bruto plaće u visini od 1.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te jedno dijete i jednog uzdržavanog člana
11. Tablica 7. Obračun bruto plaće u visini od 2.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te nema djece ili uzdržavanih članova
12. Tablica 8. Obračun bruto plaće u visini od 2.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te jedno dijete i jednog uzdržavanog člana
13. Tablica 9. Obračun bruto plaće u visini od 3.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te nema djece ili uzdržavanih članova
14. Tablica 10. Obračun bruto plaće u visini od 3.000,00 € u Republici Hrvatskoj osobe koja ima prebivalište u Virovitici te jedno dijete i jednog uzdržavanog člana
15. Tablica 11. Obračun bruto plaće u visini od 1.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja nema djece ili uzdržavanih članova
16. Tablica 12. Obračun bruto plaće u visini od 1.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja ima jedno dijete i jednog uzdržavanog člana
17. Tablica 13. Obračun bruto plaće u visini od 2.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja nema djece ili uzdržavanih članova

18. Tablica 14. Obračun bruto plaće u visini od 2.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja ima jedno dijete i jednog uzdržavanog člana
19. Tablica 15. Obračun bruto plaće u visini od 3.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja nema djece ili uzdržavanih članova
20. Tablica 16. Obračun bruto plaće u visini od 3.000,00 € u Republici Sloveniji osobe koja ima jedno dijete i jednog uzdržavanog člana
21. Tablica 17. Usporedba osobnih odbitaka u dvije promatrane države
22. Tablica 18. Usporedba stopa poreza na dohodak u dvije promatrane države
23. Tablica 19. Usporedba doprinosa iz plaće i na plaću u dvije promatrane države
24. Tablica 20. Usporedba bruto plaće, ukupnog troška poslodavca i neto plaće u dvije promatrane države
25. Tablica 21. Države koje koriste proporcionalno oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada
26. Tablica 22. Usporedba postojećeg modela progresivnog oporezivanja dohotka od nesamostalnog rada u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji s modelom proporcionalnog oporezivanja

Veleučilište u Virovitici

OBRAZAC 5

IZJAVA O AUTORSTVU

Ja, TIN GELENCER

izjavljujem da sam autor diplomskog rada pod nazivom

OPOREZIVANJE DOHOTKA OD NESAMOSTALNOG RADA U REPUBLICI
HRVATSKOJ I REPUBLICI SLOVENIJI

Svojim vlastoručnim potpisom jamčim sljedeće:

- da je predani završni/diplomski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija,
- da su radovi i mišljenja drugih autora/ica, koje sam u svom radu koristio/la, jasno navedeni i označeni u tekstu te u popisu literature,
- da sam u radu poštivao/la pravila znanstvenog i akademskog rada.

Potpis studenta/ice

Tin Gelecer

Veleučilište u Virovitici

OBRAZAC 6

**ODOBRENJE ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA U
DIGITALNOM REPOZITORIJU**

Ja **TIN GELEŃER**

dajem odobrenje za objavljivanje mog autorskog završnog/diplomskog rada u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Veleučilišta u Virovitici sadržanom u Dabar (Digitalni akademski arhivi i repozitoriji) te u javnoj internetskoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice bez vremenskog ograničenja i novčane nadoknade, a u skladu s odredbama članka 58. stavka 5., odnosno članka 59. stavka 4. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/22).

Potvrđujem da je za pohranu dostavljena završna verzija obranjenog i dovršenog završnog/diplomskog rada. Ovom izjavom, kao autor navedenog rada dajem odobrenje i da se moj rad, bez naknade, trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim na sljedeći način:

- a) Rad u otvorenom pristupu
- b) Rad dostupan nakon: _____ (upisati datum nakon kojeg želite da rad bude dostupan)
- c) Pristup svim korisnicima iz sustava znanosti i visokog obrazovanja RH
- d) Pristup korisnicima matične ustanove
- e) Rad nije dostupan (*u slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem završnom/diplomskom radu, podnosi se pisani obrazloženi zahtjev*).

Potpis studenta/ice

Tin GeleŃer

U Virovitici, 30.08.2023.